

Delovna gradiva Centra za družboslovno informatiko

Študentske evalvacijske ankete Univerze v Ljubljani: Pregled izzivov

Prof. dr. Vasja Vehovar

Center za družboslovno informatiko
Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani
www.cdi.si

Oktober 2021

Delovna gradiva Centra za družboslovno informatiko so namenjena razpravi in komentarjem. Niso posebej recenzirana in ne izražajo stališč Centra, Fakultete ali Univerze. Za morebitne napake v celoti odgovarjajo avtorji.

© 2021 Center za družboslovno informatiko. Vse pravice pridržane. Kratki izseki iz besedil, ki ne presegajo dveh odstavkov, se lahko citirajo brez dovoljenja, če se ob tem navede polna informacija o avtorjih, vključno z obvezno navedbo avtorstva ©.

POVZETEK

V pričujočem dokumentu se nahaja letni pregled izzivov, potencialnih izboljšav in odprtih vprašanj sistema študentskih anket UL. Pri tem se okvirno predpostavlja sedanji koncept anketnega zbiranja podatkov. Pregled je strukturiran v 10 tehnično-uporabniških (poglavje A), 20 metodološko-administrativnih (poglavje B) ter 25 specifičnih vidikov (poglavje C). Za vse vidike je smiselno, da se UL do njih opredeli in presodi, kaj bi lahko bile prioriteto smiselne izboljšave. Zaradi obsežnosti pregleda velja uvodoma izpostaviti tiste vidike, ki so na **strani UL** in so za kakovost celotnega procesa najpomembnejši:

- divergenca UL administrativnih postopkov na članicah (npr. opravljanje izpita brez prijave), zaradi česar je med ocenjenimi predmeti delež študentov, ki ne dobijo vabila (in v anketi ne sodelujejo), ponekod že izjemno visok (glej razdelek B1);
- administrativni postopki pri vpisu v absolventski status, kjer ankete niso predpogoj za vpis (kot so pri vpisu v naslednji letnik), zato ostajajo – posebej, če se ne uporabljajo prijave na izpite – številni programi (predvsem enoletni) neocenjeni ali nekakovostno ocenjeni (B2);
- odsotnost sistematične in proaktivne promocije oziroma njenega usklajevanja med članicami na ravni UL (B4).

Na strani **visokošolske informatike (VIS)** so najpomembnejše naslednje izboljšave:

- avtomatizacija prenosa datotek z opisi predmetov (X1), ki jih visokošolska informatika posreduje trikrat letno (november, februar, junij). Še bolje bi bilo, da visokošolska informatika naredi algoritem za generiranje X1 v realnem času, kar bi pomembno izboljšalo procese in jih tudi pocenilo (A8), saj bi se odpravila še zadnja asinhronost;
- nadaljnja avtomatizacija procesa na strani visokošolske informatike, ki bi ob morebitnem nedelovanju strežnika Arnes oziroma aplikacije 1KA spustila študenta naprej, ne pa da se mu onemogoča prijava na izpit ali se mu celo preprečuje vpis (A9).

V smislu razvoja samega **sistema UL anket** bi veljalo prioriteto razvijati naslednje:

- optimizacija vmesnika v spletnem referatu, kjer se študentu posreduje ankete (A4–A6), saj bi se lahko z minimalnimi vložki ali celo brez stroškov opazno izboljšalo stopnjo sodelovanja in kakovost podatkov;
- nadaljnji razvoj podpore za zajem in analizo posebnih predmetov (C6–C9);
- prilagoditev časovnice izdelovanja poročil za pedagoge in članice (B18);
- izboljšanje in poenotenje statistične interpretacije in procesiranja rezultatov (B17);
- izdelava povzetka oz. »dashboard« poročila za vodstvo članic in za vodstvo UL (A2);
- nadaljnja avtomatizacija in postopen prenos vseh procesov na splet (A10).

A. TEHNIČNE IN UPORABNIŠKE OPTIMIZACIJE

1) **Problem dolžine poročila za pedagoge.** Treba je nadalje izboljšati preglednost, strukturiranost in uporabnost izpisa analiz na ravni pedagoga. To je v vsebinskem smislu sicer manj, v formalnem pa izjemno pomembno, **saj se praktično vse pripombe pedagogov UL in tudi članic na študentske ankete začnejo in končajo pri komentarju, da so analize preobsežne.** Ker so bili izpisi izvedeni po pravilniku, specifikaciji in naročilu UL, na kar izvajalec (CDI FDV) ni imel vpliva, obsežnost samih izpisov ni povezana z izvajalcem, ampak s pravilnikom UL. Glede na pretekle pripombe s strani UL so bile sicer že izvedene naslednje spremembe:

- Povzetek za pedagoga v pedagogovem spletnem profilu ponovi povprečja in odprte odgovore. Pedagog torej v zelo kratkem povzetku (približno desetina celotnega poročila) najde vsa povprečja svojih ocen in tudi vse odprte odgovore. V povzetku sedaj ni praktično ničesar, kar pedagoga ne bi zelo zanimalo, hkrati pa v njem nič bistvenega ne manjka.
- Poleg tega je PDF-izpisu dodana struktura s kazalom, tako da se lahko s klikanjem po kazalu zelo pregledno in hitro pride do zelene vsebine.

Moje mnenje vsekakor je, da analize zagotovo niso preobsežne, saj je pregled po podskupinah in kvantilih za številne izvajalce zanimiv in je torej pomemben ter uporaben, vprašanje so zgolj uporabniške izboljšave ter način predstavitve (ter morebitno izobraževanje uporabnikov). V vsakem primeru gre za resno težavo, ki terja skrbno obravnavo, njena rešitev pa bi lahko v veliki meri pripomogla k boljšemu sprejemanju in percepciji rezultatov študentskih anket. Zavedati se je treba, da številni uporabniki uporabljajo podrobne analize (npr. kvantile, analize po programih, analize po letnikih) in bi bilo zato tovrstne izpise nesmiselno odstraniti oziroma krajšati zgolj zato, ker vznemirjajo določene (npr. informacijsko manj pismene) uporabnike, ki jih sicer nikoli ne pogledajo. Dejstvo pa seveda je, da je testiranje uporabnosti oziroma »usability testing (UX)« stroka zase in terja nekaj raziskovanja obnašanja uporabnikov, pa tudi testiranja možnih rešitev, dodaten razvoj vmesnika v spletnem referatu, optimizacijo PDF-prikazov, izboljšavo grafičnih elementov, profesionalen dizajn notranjosti poročil, prevajanje poljudnosti metodoloških opomb. Ker gre za poročila, ki jih trikrat letno pregleduje tisoče pedagogov UL, je tovrsten dodatni vložek verjetno zelo smiseln.

2) **Izdelava preglednega poročila (dash-board) za vodstvo članice in vodstvo UL.** Članice prejmejo številna poročila, ki jih nato za potrebe vodstva v administraciji vsake članice dodatno obdelujejo. Ker ne poznajo ozadja, metodologije ipd., tovrstni povzetki pogosto niso optimalni. Smiselno bi bilo za vsako članico izdelati na eni strani ali na nekaj straneh standardiziran pregled (dash-board) z glavnimi indikatorji, primerjavami in trendi.

Gre predvsem za tehnično vprašanje, kjer bi se preneslo izbrane rezultate iz obstoječih poročil ter jih vizualno prilagodilo. Podobno velja za izdelavo poročila na ravni UL.

- 3) **Tehnični vidiki razdeljevanja poročil znotraj članice prek spletnega referata.** Smiselno je sistematično preveriti, ali skrbniki in predstojniki – na osnovi specifikacij v sistemu GC vsake članice – dobijo odgovarjajoče splošne analize na ravni članice (npr. skrbniki za svoje programe) v svoj spletni profil, podobno, kot dobijo predavatelji evalvacije za vse svoje predmete. V nasprotnem primeru se zadeve lahko zapletejo, časovno zamikajo in ogrožajo zasebnost, saj oseba, ki je na fakulteti zadolžena za interno distribucijo rezultatov, to morda izvede z zamudo in na nezavarovan način, npr. prek elektronske pošte, USB-ključa ali celo v natisnjeni obliki. Mogoče je celo, da se ta oseba zmoti ali pa gradiva niti ne posreduje in zato npr. skrbnik programa (pravočasno) ne dobi ustreznih analiz. V vsakem primeru bi bilo smiselno odgovarjajoče procese nadalje **avtomatizirati** in ob tem poskrbeti za **varovanje zasebnost** ter za ustrezno **arhiviranje**. Pri tem se lahko pojavljajo na strani VIS oziroma na članici določene tehnične težave (posebej za skrbnike programov, ne toliko za predstojnike), ki pa jih je z nekaj dela oziroma programiranja na strani VIS mogoče razrešiti. Vsekakor gre za vidike, kjer bi se moral na ravni UL nekdo s tem ukvarjati.
- 4) **Ponovna obravnava zavrnitev.** Dokončati bi bilo treba že zastavljen (in do treh četrtin narejen) postopek za študente, ki so določeno evalvacijo predmeta v nekem trenutku zavrnil, vendar so še vedno pripravljeni sodelovati, zato jih velja pozneje še enkrat oziroma ponovno povabiti k evalvaciji z izbranim opomnikom ali celo sporočilom. Dokazano je namreč, da je v anketni metodologiji drugo vabilo med nerespondenti nadvse koristno. Zadeva je na 1KA strani že skoraj narejena, izvesti je treba le še nekaj posegov na strani VIS oziroma STUDIS. V tem okviru je tudi smiselna rešitev, da bi anketo, ki po prvem in tudi drugem (predlaganem) vabilu oziroma opomniku še ni bila izpolnjena, preprosto pustili (in ne da ob zavrnitvi, tako kot sedaj, za vedno izgine), tako da ostaja pasivno (brez dodatnega vsiljivega opozorila) vidna na študentovem spisku še neizpolnjenih anket. Takšno anketo bi lahko študent naknadno izpolnil, ko je za to razpoložen (seveda le, dokler je določena anketa še ustrezna za izpolnjevanje, npr. če opravi izpit, odgovarjajoča anketa PRED izpitom seveda izgine). Na tej osnovi bi lahko opazno izboljšali sodelovanje, ki postaja vse bolj kritično. Zelo velika škoda je, da se približno desetina študentov (od skupno tretjine študentov, ki so v določenih okoliščinah anketo zavrnil) brez potrebe izgubi, čeprav so pravzaprav pripravljeni sodelovati, vendar jim je ta možnost odvzeta.

- 5) **Uporabniški vmesnik za študente.** Optimizirati – in po vseh članicah in informacijskih sistemih tudi standardizirati – bi bilo treba uporabniški vmesnik: kako študent vidi vabilo v anketo, kako pride do ankete, kako je informiran o anketah, kako je opomnjen na anketo ipd. Gre za izjemno pomemben dejavnik, ki močno vpliva na sodelovanje in s katerim se ni doslej nihče posebej ukvarjal. Vmesnik na strani študentov namreč ne spada v naše delo oziroma pogodbo (FDV), ampak je prepuščen VIS (STUDIS) oziroma programerjem vsake članice (npr. FDV), ki so to izvedli po svoji presoji. Zavedati se je treba, da imamo v grobem zgolj za predmete na prvih dveh stopnjah vsako leto zelo veliko število anketnih vprašalnikov. Z nekaj poenostavitve in precejšenja – groba ocena je naslednja: 40,000 (število vpisanih študentov na UL na prvi dve stopnji) × 5 (število predmetov na semester) × 2 (semestra) × 2 (anketa PRED in PO za vsak predmet), kar znaša 800,000 anket oziroma vabil v ankete. Gre torej za anketo, kjer se vsako študijsko leto procesira skoraj milijon vprašalnikov. Pri tako obsežnem in pogostem procesu postane pomembna vsaka podrobnost uporabniškega vmesnika, zato se je z njim smiselno strokovno ukvarjati in ga tudi optimizirati.
- 6) **Gumb za 12-urni odlog.** V okviru uporabniškega vmesnika je smiselno evalvirati in izboljšati tudi učinek obstoječega gumba 12-urnega odloga za izpolnjevanje anket, ki je za večanje stopnje odgovorov izredno pomemben. Raziskave namreč kažejo (glej povezava na [Kljutić, 2018¹](#) in projekt [PRP²](#)), da večina študentov te opcije ne pozna, kar pomeni, da študenti, ki se v časovni stiski prijavljajo na določen izpit (in bi sicer želeli odgovorjati na ankete), brez poznavanja tega gumba nimajo druge izbire, kot da na hitro zavrnejo prav vse ankete, kar je zelo velika škoda in izguba. Gre za optimizacije, ki so bile nakazane že pri obravnavi [semestrskega načina³](#). Tudi v tem primeru gre predvsem za naloge s področja UX.
- 7) **Revizorski pregled.** Programske rešitve anketiranja 1KA bi moral v pogledu zagotavljanja anonimnosti pregledati licenciran revizor in potrditi, da aplikacija ne povezuje osebnih podatkov. Poleg odgovora na anketna vprašanja se namreč v fazi anketiranja iz administrativnih virov preneseta zgolj podatek od predmetu in izvajalcu (**šifrant** oziroma **baza X1**) ter podatek o letniku in smeri študenta (**šifrant** oziroma **baza X2**), ki nista osebna podatka. Seveda pa se za sam akt povezovanja anketnega vprašalnika z bazama X1 (baza predmetov članice, ki je prenesena v sistem 1KA) in X2 (baza študentov na UL) uporabi zakodirana identifikacija iz sistema VIS, ki na osnovi odgovarjajočega predmeta anketo

---

¹ http://ul.1ka.si/r/2/1/Ostala%20gradiva/Sirsi_okvir_studentskih_anket/?p1=1&p2=4

² http://ul.1ka.si/uploadi/editor/1633844999PRP_projekt_EvalvacijsketudentskeanketeUL.pdf

³ http://ul.1ka.si/r/2/2/Ostala%20gradiva/Vkljucevanje_enot_v_studentsko_anketo_UL_semestrski_in_prijavni_nacin/?p1=1&p2=4

poveže z X1, od koder se v anketo prenese podatek o predmetu in izvajalcu; in z X2, od koder se vključi podatek o smeri in letniku študija. Prek zakodiranega ključa za identifikacijo študenta pa se podatki povežejo zgolj v fazi samega zbiranja podatkov. Po zaključeni seansi odgovarjanja se na strežnik 1KA shranijo le odgovori na anketna vprašanja, ocenjevani predmet oziroma pedagog (iz X1) ter program in letnik odgovarjajočega študenta (iz X2). Nobeni osebni podatki se torej ne zajemajo, zapisujejo, ali hranijo, prav tako ni mogoče med seboj identificirati in povezati vseh anket predmetov določenega študenta, iz česar bi se morda razbrala struktura vpisanih predmetov in s tem posredno tudi študent. Vse to nesporno pomeni, da ne zajemamo oziroma hranimo nobenih osebnih podatkov, kar pa mora uradno potrditi še revizor, saj zaradi dejstva, da študent dobi anketo v svojem osebnem profilu, to ni povsem očitno.

- 8) **Izbira pedagogov in ustvarjanje datoteke X1 v realnem času.** Izredno pomemben preboj za podporo procesov bi bil – predvsem pri osrednji in najbolj množični anketi PRED izpitom – prehod celotnega sistema za izbiro pedagogov, ki jih mora študent pri določenem predmetu oceniti, na izbiro v realnem času iz sistema VIS, ne pa na osnovi predmetov in pedagogov iz asinhrono posredovane baze X1. Zdaj se namreč pedagogi določenega predmeta, ki jih mora pri predmetu študent oceniti, v fazi anketiranja posredujejo študentu prek baze X1 in ne neposredno iz VIS. Baza X1 se za te potrebe uvaža dvakrat (december, maj), nato pa še oktobra, čeprav se načeloma stalno spreminja, saj članice lahko nenehno dodajajo in odzemajo izvajalce. V preteklosti je bilo v tem pogledu zelo veliko težav. Od tu je v začetnih letih pravzaprav izvirala glavna izvedbenih težav, ki je zahtevala veliko dodatnih in nenačrtovanih ur dela, saj je prihajalo do večjih napak na strani članic, predvsem pa so se na pobudo članic naknadne spremembe sredi procesa anketiranja dodajale v X1 (in se še dodajajo) ročno. Če pa se naknadna odstranitev določenega pedagoga, ki se je izvedla v VIS po začetku anketiranja (npr. januarja, ko je bila decembra baza X1 že prevzeta), ni nato ročno izvedla še v bazi X1, (i) potem so bili lahko npr. s strani študentov po pomoti ocenjeni pedagogi, ki so sicer bili v začetnem X1, vendar pa so bili nato v VIS naknadno odstranjeni, saj v resnici niso poučevali. Na drugi strani pa, če sprememba s strani članice o novem pedagogu v X1 naknadno ni bila vnesena, (ii) niso bili ocenjeni pedagogi, ki so dejansko poučevali, saj jih ni bilo v začetni bazi X1, ker se iz VIS, kjer so bili naknadno vneseni, niso ročno prenesli v X1 in s tem v anketo. Baza X1 se uvozi tudi septembra, ko se za potrebe analiz in izpisov vzame zadnje stanje predmetov in izvajalcev. Obseg teh naknadnih zahtevkov za spremembe baze X1 se je z leti študentske ankete sicer zelo zmanjšal. Administrativna disciplina članic namreč narašča, pa tudi sicer seveda ni prav veliko razlogov, da bi članica npr. po 1. decembru, ko se X1 uvozi za potrebe anketiranja prvega semestra, naknadno spremenila pedagoge

pri določenem predmetu (anketiranje poteka nato od 15. decembra dalje), saj se semester takrat vendarle že končuje in bi morala biti baza X1 na začetku decembra povsem ažurna. Ocenjujemo, da je kljub temu v vsakem semestru okoli 5–10 naknadnih posegov, ki v fazi anketiranja na osnovi izrecne prošnje določene članice zahtevajo popravek X1. Število naknadnih posegov s strani članic, ki niso sporočeni in lahko zato povzročajo zgoraj opisane težave (i) in (ii), je seveda neznano, ocenjujemo pa, da jih je verjetno še nekoliko manj. Dejstvo namreč je, da je število pritožb, ki jih prejmemo, ker nekateri pedagogi niso ocenjeni, hkrati pa so ocenjeni pedagogi, ki niso učili, popolnoma zanemarljivo. V zadnjih letih takih pritožb skorajda ni.

Dokončna rešitev opisanega procesa je, da se namesto nabora pedagogov iz baze X1, kar neposredno v sistemu VIS – torej realnem času študentovega odgovarjanja na anketo določenega predmeta – študentu ponudi pedagoge, ki so v tistem trenutku aktivni v VIS. V takem primeru bi izmenjava in naknadno ažuriranje baze X1 povsem odpadla, potreben bi bil zgolj uvoz X1 konec septembra. S tem bi se v celoti odstranile ankete za tiste pedagoge, ki so bili v času anketiranja pomotoma v sistemu VIS in so bili odstranjeni šele po zaključenem anketiranju določenega semestra, ter za tiste pedagoge, ki so v času anketiranja v bazi X1 manjkali, čeprav so učili in so vključeni v končno inačico baze X1 septembra. Če bi se ocenilo, da je sprotna kakovost oziroma ažurnost vnesenih pedagogov in predmetov dovolj visoka (kar pa ni najbolj verjetno), pa se baza X1 ne bi uvažala niti septembra, ampak bi se generirala kar iz podatkov, vendar bi morali v takem primeru prav v vsako anketo že v fazi zajemanja dodati še ostale značilnosti predmeta, ki se v analizah sicer vključijo iz baze X1 (izredni študij, število študentov ipd.). Pri izbiri pedagogov v realnem času na strani VIS (in na osnovi X1) bi torej v pogledu ažurnosti ocenjevanih pedagogov ostale le še napake, ko članica ni pravočasno vnesla določenega pedagoga, zaradi česar ga zato tudi sistem VIS študentu v realnem času izpolnjevanja ankete ni mogel ponuditi. To pa je seveda stvar administrativne discipline na strani članic in je s procesi anketiranja ni mogoče rešiti. Celotni postopek izbiranja pedagoga v realnem času bi bil v tem primeru popolnoma na strani VIS, le minimalno pa na strani 1KA oziroma X1. Tudi izvedbeno je glavnina dela, ki je potrebna za tako implementacijo, na strani VIS. Tehnično je bila tovrstna rešitev med 1KA in VIS sicer že dorečena, bi pa potrebovala nekaj razvoja in testiranja, saj je lahko kritična njena hitrost. Opisana poenostavitev bi celoten sistem izbiranja pedagogov dokončno avtomatizirala in ga v pogledu anketiranja v realnem času povsem izenačila s sistemi, kjer so študentske ankete integrirane v poslovni sistem visokošolske informatike (npr. UNI MB, EF, STUDIS). Hkrati pa bi taka rešitev še vedno ohranila vse izjemne prednosti neodvisnega standardiziranega zunanjega sistema anketiranja, ki je tehnično ločen od poslovnega sistema. Taka rešitev bi ažuriranje

pedagogov tudi v celoti prenesla na članico, povečala njeno odgovornost, poenostavila delovanje celotnega sistema ter v celoti odpravila vsa razhajanja glede inčič X1 in s tem potrebo po naknadnih posegih v času anketiranja. **Posebej velja tudi izpostaviti izjemne prihranke take rešitve. Ocenjujemo, da bi se s tem celoten proces – v delu, ki se dotika procesiranja anket – poleg večje kakovosti tudi dramatično poenostavil in pocenil.** Odpadlo bi tudi npr. večkratno naročanje (in s tem povezane zamude) baze X1 s strani UL.

- 9) **Samodejni odziv visokošolske informatike ob nedelovanju strežnika.** Smiselno je dokončati avtomatizacijo procesa na strani visokošolske informatike, tako da bi ob nedelovanju strežnika Arnes – pa tudi ob nedelovanju aplikacije 1KA – spustila študenta naprej, ne pa blokirala njegove prijave na izpit ali onemogočila celo vpis v naslednji letnik. Tovrstno procesiranje je v veliki meri že vzpostavljeno, ne podpira pa vseh primerov morebitnega nedelovanja strežnika oziroma anketnega sistema. Kot smo videli v oktobru 2021, sistem še vedno ne deluje za vse primere, posebej ne za članice, ki vpisujejo študente še v oktobru. Dodati velja, da je uptime Arnesovega strežnika na ravni 99.9 %, s čimer dosega običajno mejo za strežnike v Sloveniji, res pa je, da ne dosega standarda 99.99 %, medtem ko sama aplikacija 1KA s svojim morebitnim nedelovanjem v ničemer ne prispeva k slabšanju celotnega uptime.
- 10) **Nadaljnja optimizacija in integracija procesa.** V perspektivi – in taka je bila tudi začetna vizija – se vsi procesi prenesejo na splet. V pogledu statističnih analiz, ki se izvajajo v R in Latex, so glavna ovira bile doslej specifičnosti podatkov, ki jih generirajo članice. Vsaka ima namreč celo vrsto posebnosti, kjer so neredko potrebni intervencije in dodatna preverjanja ter pregledovanja. Vse to je mnogo lažje izvedljivo z off-line poganjanjem računalniških programov. Sedaj pa so dodatne kontrole in standardizacije razvite do te mere, da se računalniški procesi skoraj ne zatikajo več. Zavedati se je namreč treba, da poročila integrirajo več zunanjih datotek, ne le anketnih odgovorov, in se tudi sicer izvajajo izključno v treh določenih časovnih točkah, ne pa v realnem času, za kar tudi sicer ni nobene potrebe. Podobni razlogi vodijo tudi k ročnemu prenosu izpisov na GC, kjer se sproti pregleduje uspešnost prenosa. Tudi ta vidik bi lahko postopno avtomatizirali in prenesli na splet. V perspektivi bi torej lahko vse procese v celoti avtomatizirali in s tem izrazito znižali stroške. Izven popolne avtomatizacije bi verjetno ostala le končno arhiviranje ter generiranje vmesnih letnih arhivov za outpute, ki vstopajo v analize trendov.

B. METODOLOŠKE IN ADMINISTRATIVNE OPTIMIZACIJE

1) **Nadzor nad administrativnimi procesi na prvi in drugi stopnji.** Zelo koristno bi bilo, da UL na osnovi standardnih izpisov za prvi dve stopnji pregleda primerjave med članicami in analizira oziroma razišče okoliščine za kritične primere odstopanj. Pri tem gre tako za izstopajoče (zelo visoke ali zelo nizke) ocene zadovoljstva, predvsem pa za problematične stopnje sodelovanja ter odstopajoče administrativne kazalce. V tem okviru je na 1. in 2. stopnji posebej kritična problematika velikega deleža **nesodelujočih** študentov po članicah. Pri tem ne gre za študente, ki zavračajo anketo, ampak predvsem za študente, ki **vabila v anketo sploh ne dobijo**. Deloma gre seveda za (a) študente, ki so formalno vpisani in dejansko ne študirajo (fiktivni vpis, pavzerji ipd.). Obstaja pa še drugi segment, ki ni raziskan, kjer gre (b) **za vpisane študente, ki so predmet dejansko poslušali in ga tudi opravili, hkrati pa niso bili nikoli povabljeni v anketo**. Domnevamo, da gre pri tem za specifične administrativne posebnosti na članicah, kjer npr. študenti pristopajo k izpitu brez prijave, kjer se ocena vpiše mimo prijave, kjer je prijava nekakšna naknadna formalnost ali kjer ima članica neke druge (neznane) administrativne oziroma tehnične posebnosti, zaradi katerih glavnina študentov (npr. na nekaterih članicah 40 % in več, glej poročilo UL 2015/2016; od takrat so se razmere še poslabšale) sploh ne dobi vabila oziroma poziva v anketo. Z vabilom seveda mislimo na opomnik, s katerim je študent primoran na anketo bodisi odgovoriti bodisi jo izrecno zavrniti (sicer se ne more prijaviti oziroma vpisati). Posledično **je sodelovanje med vsemi vpisanimi študenti** razmeroma nizko (za anketo PRED je povprečje UL 2015/2016 57 %, za anketo PO pa 47 %), čeprav je **sodelovanje vseh v anketo povabljenih študentov** v resnici znatno boljše (74 % oziroma 71 %). V smislu nevklučenih študentov je torej še posebej kritična anketa PO izpitu. Navedeno težavo dobro ilustrira dejstvo, da je tovrstnih nevklučenih študentov v anketi PO izpitu več kot tretjina, v anketi PRED pa manj kot petina. Razlika, torej več kot desetina študentov, skoraj zagotovo pomeni študente, ki vabila v anketo PO (iz neznanih administrativnih razlogov) niso dobili, čeprav so opravljali izpit. Tem študentom pa je treba dodati še dejansko vse nevklučene študente že iz ankete PRED, za katere ocenjujemo, da ne gre za ponavljalce, pavzerje, priznanja izpitov in fiktivne vpise (formalno vpisani, ki predmeta niso poslušali), kar je po naši oceni nadaljnja desetina vpisanih od tretjine vseh nevklučenih študentov. Skupno gre torej lahko za več kot petino študentov, ki zaradi napak in posebnosti administrativnih procesov ne dobijo vabila v anketo, čeprav bi ga morali. Zadeve so že bile komentirane v poročilu za leto 2015/16⁴ (str. IV), kar je lahko dobra osnova za tovrstno analizo, saj se administrativni procesi po članicah med leti verjetno bistveno ne spreminjajo, čeprav preliminarne analize trendov za zadnja tri leta (april 2019)

⁴ [http://ul.1ka.si/db/5/55/Poro%C4%8Dila/Prva in druga stopnja Skupno porocilo za vse clanice UL 2015/16/?p1=1&p2=4](http://ul.1ka.si/db/5/55/Poro%C4%8Dila/Prva%20in%20druga%20stopnja%20Skupno%20porocilo%20za%20vse%20clanice%20UL%202015/16/?p1=1&p2=4)

nakazujejo, da se problem hitro slabša, saj je delež nevključenih študentov (med vsemi ocenjenimi predmeti z vsaj 4 enotami) na ravni UL že presegel 40 %, hkrati pa 42 % predmetov z vpisanimi študenti sploh ni ocenjenih, ker imajo manj kot 4 ocene (k temu seveda delno prispeva tudi dejstvo, da ima tretjina vseh predmetov na UL manj kot 10 vpisanih enot/študentov). **Vsekakor bi se moral nekdo iz UL poglobiti v odgovarjajoče administrativne procese članic in kritičnim članicam predlagati ustrezne ukrepe oziroma poenotenja.**

- 2) **Vključitev anket kot pogoj za vpis v absolventski status.** K problemu nizkega sodelovanja pripomore tudi odsotnost postopkov, ki bi študentom ponujale anketo oziroma jih prisiljevala v anketo še pri vpisu v absolventski status, ne le pri vpisu v naslednji letnik študija. Razmisliti velja tudi o mehanizmih za študente, ki diplomirajo brez absolventskega statusa in se v določenih primerih (predvsem anketa PO, pa tudi anketa PRED, če ni bilo prijav) tudi lahko izognejo anketam. Posebej kritično je to za enoletne programe (npr. magistrski program na FDV), kjer – če poleg tega ni prijav na izpite (kar je prevladujoče stanje pri predmetih z malo študenti) – ostaja večina predmetov neocenjena. Številni programi so zato torej neocenjeni. Neugodni so tudi primeri, ko je ocenjen le en predmet (ali pa zelo malo predmetov) in se to povprečje nato uporablja za cel program.
- 3) **Dodatne izvedbe evalvacij pedagogov ob zaključku vsakega od semestrov.** Članice je treba obvestiti, da je mogoče analize za pedagoge izdelati po vsakem izpitnem obdobju, kar se v zadnjem letu sicer izvede za vse članice, vendar pa je poganjanje teh analiz še nedorečeno. Članice, ki tega ne uporabljajo oziroma pedagogov ustrezno ne obvestijo, morda zmotno mislijo, da so sprotni rezultati ena od prednosti sistemov, kjer se analize izdelujejo v realnem času oziroma takoj po zaključku izpitnega obdobja. To seveda ni res, saj je tudi v sistemu VIS/1KA mogoče dobiti vpogled takoj po zaključenih evalvacijah konec odgovarjajočega izpitnega obdobja. Seveda pa gre februarja in julija zgolj za predhodne ocene, ki so le delne, vendar izkušnje kažejo, da se ocene po tem praktično ne spremenijo, saj se skoraj vse evalvacije izvedejo pred oziroma v samem izpitnem obdobju, ki sledi določenemu semestru. Za prvi semester so torej sredi februarja zbrane praktično vse ocene anket PRED in PO. Ocene, ki se nato zberejo do konca septembra, običajno predstavljajo zanemarljivo majhno število, čeprav šele te ocene pomeni uradno in dokončno evalvacijo.
- 4) **Promocija.** Gre za izjemno pomemben vidik sistema študentskih anket, ki je precej zanemarljen. Na strani UL so namreč praktično vse dejavnosti, ki so v prvih letih obstajale (npr. dopis prorektorja, ažuriranje spletnega mesta, objava in promocija rezultatov,

koordinacija dela po članicah), večinoma izginile oziroma zastale. Uradno se s strani UL ne spremlja več niti stopenj sodelovanja v anketah. V tem pogledu so zelo poučni diplomsko delo Kljutić: Stališča študentov do študentskih evalvacijskih anket, 2018 in tudi Evalvacijske študentske ankete UL: percepcija študentov 2021. Izpostaviti velja nekaj smeri možne promocije:

- a) Smiselno bi bilo študentom bistveno bolj izpostaviti zagotovilo anonimnosti, saj je to eden glavnih pomislekov pri nesodelovanju. Študenti namreč niso prepričani, da jih pedagog oziroma fakulteta res ne more identificirati.
- b) Študenti ocenjujejo, da je najbolj kritično pomanjkanje informacije o pomenu rezultatov, saj jih študenti v resnici sploh ne poznajo (čeprav so na nekaterih članicah javno dostopni). Ravno tako študenti niso informirani o koristih rezultatov, ki se v resnici precej uporabljajo in imajo neredko zelo resne posledice za npr. slabo ocenjene pedagoge. Vendar pa študenti tega ne vedo, zato med njimi prevladuje (globoko in napačno) prepričanje, da ankete izpolnjujejo zaman, saj rezultatov nihče ne upošteva.
- c) Dobrodošel bi bil dopis rektorja ali prorektorja ob začetku anketiranja oziroma vsaj dekana ali prodekana članic.
- d) Koristno bi bilo določeno (sveže informativno) promocijsko gradivo oziroma spodbuda prek npr. novice in/ali videa na spletni strani fakultete, obvestila v spletni profil študenta, letaka, morda celo transparenti (glej plakat UM⁵).
- e) Posebno pozornost bi veljalo posvetiti članicam, ki imajo izredno nizke stopnje sodelovanja, še posebej tam, kjer za to obstajajo administrativni razlogi.
- f) Nadaljnji napredni korak je tudi sistematična vključitev študentov v razprave za izboljšanje pedagoškega procesa, tako kot je to običajno na številnih univerzah.

Organizacija sistematične promocije je sicer kompleksno in zahtevno opravilo, saj je treba uskladiti različne dejavnosti po članicah, pripraviti gradiva, dogodke, pritegniti študentski svet, vabila, dopise, obvestila, predvsem pa informirati študente o rezultatih in učinkih. Če napredne dejavnosti promocije zaradi pomanjkanja resursov niso izvedljive, pa je smiselno določiti vsaj neke minimalne standarde promocije po članicah ter minimalne aktivnosti, ki bi jih v tem okviru izvedla oziroma koordinirala UL. Zmotno je namreč pričakovati, da bodo študenti kakovostno izpolnjevali ankete zgolj na osnovi tehničnega prisiljevanja, ne da bi se jih ustrezno motiviralo in informiralo.

5) Diseminacija in evalvacija izpisov znotraj članic. Problem smo omenili že pri tehničnih vidikih (A2), vendar nastopajo tukaj še dodatne pomembne administrativno-organizacijske komponente. Uporaba sistema GC za dostop do anket namreč predstavlja enega glavnih –

---

⁵ <http://ul.1ka.si/uploadi/editor/1544767776UM-resilanketo.jpg>

čeprav povsem nenačrtovanih – prebojev pri vzpostavitvi sedanjega sistema študentskih anket. Brez GC bi se pri dostopu do rezultatov soočali z velikimi težavami. Gre za množično razdeljevanje in dostopanje do deset tisoč dokumentov. Glavnina vseh poročil (ocene pedagogov) sicer vstopa prek GC neposredno v spletne profile pedagogov, razmeroma nejasno pa je, kako poteka razdeljevanje ostalih poročil na ravni članice (npr. kadrovska služba, skrbniki programov, predstojniki, vodstvo, praksa ipd.). Odgovorna oseba članice namreč tudi ta poročila prejme prek GC, ni pa jasno, kako jih posreduje končnim uporabnikom. Vsekakor bi najprej veljalo raziskati ravnanja (i) oseb, ki urejajo GC na določeni članici; (ii) oseb, ki razdeljujejo izpise za študentske ankete znotraj članice; oziroma (iii) oseb, ki so na članici odgovorne za študentske ankete. Pomembno je namreč raziskati, kako interno obveščanje in razdeljevanje potekata, kaj je možno izboljšati z informiranjem, kaj z izobraževanjem in kje so potrebne administrativne spremembe in morebitna navodila oziroma intervencije s strani UL. Pedagogi namreč neredko prejmejo informacijo, da so analize v njihovem spletnem profilu šele decembra, čeprav so bile izdelane že oktobra. Podobno velja za druge uporabnike, posebej za skrbnike programov. Na tej osnovi bi se lahko po potrebi izvedle številne izboljšave, vključno z uporabniško prilagoditvijo poimenovanja, strukturiranja in dostopanja do GC direktorijev (trenutni direktoriji so tukaj⁶). Narediti je smiselno tudi nov dodatni direktorij za vse analize pedagoga, tako da ima vodstvo lahko po potrebi neposreden dostop tudi do analiz posameznega pedagoga. Sedaj je namreč poročilo pedagoga dostopno le v njegovem spletnem profilu. Tudi preimenovanje imen datotek v GC bi bilo morda smiselno za lažje iskanje. V tem okviru velja preveriti tudi širši kontekst stanja na področju ravnanja in arhiviranja izpisov znotraj članice, kjer se izpisi pogosto pojavljajo in hranijo na USB-ključih, v elektronskih poštah, izpisih in PC-jih.

V tem okviru velja omeniti še **problem vsebinske evalvacije rezultatov s strani vodstva**, kjer je v sedanjem pravilniku med drugim predpisan pogovor dekana z desetino najnižje ocenjenih izvajalcev. To ni najbolj primerno, saj bi lahko v odličnem kolektivu na zagovor hodili tudi izvajalci z ocenami nad 4.0. Smiselno bi bilo postaviti predvsem neko absolutno mejo, ki je kritično nizka, npr. 3.5. Proces vsebinske evalvacije rezultatov velja izboljšati tudi v drugih vidikih, vendar to presega naravo pričujočih pripomb⁷.

- 6) Posebnosti akademij.** Bolj sistematično velja prisluhniti posebnostim akademij. Urejanje zadeve z AGRFT, ki je zelo tipična in morda najglasnejša akademija, je v tem pogledu zastalo. Z njimi smo namreč izmenjali več dopisov oziroma gradiv in opravili sestanke, kar se je ustavilo, ker na UL ni bilo več nosilca te dejavnosti (prejšnji aktualni prorektor).

⁶ http://ul.1ka.si/r/5/20/Vpra%C5%A1alniki%20in%20baze/Poimenovanje_izpisov_in_analiz_/?p1=1&p2=4

⁷ Nekaj usmeritev je tukaj: <https://repositorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=144975&lang=slv>

Nejasno je, ali so potem na AGRFT rešili težave. Tako npr. ne znajo vključiti določenih nosilcev, ki izvajajo predmet za več generacij, da bi bili v celoti ocenjevani, s čimer ostajajo določeni nosilci in predmeti (brez vsake potrebe) neocenjeni. Nejasno je tudi, ali so bili njihovi predlogi (nekateri so bili zelo dobri) za izboljšavo sistema študentskih anket kakorkoli upoštevani, zavrnjeni ali sprejeti. Omeniti velja, da je to tipičen primer, ki načeloma in pravzaprav v celoti sodi v domeno UL; na osnovi pogodbe FDV v tem pogledu nima obveznosti, vendar je FDV pri obravnavi problematike kljub temu prevzela razvojno vlogo in proaktivno sodelovala pri reševanju (sestanki, dopisi, gradiva) ter upoštevala njihove posebnosti pri izračunavanju agregatov.

7) Sistemske pripombe UL na tretji stopnji. Smiselno je pregledati in urediti pripombe na rezultate agregatne analize UL ankete za vse članice na tretji stopnji, kjer je služba za doktorski študij vsako podala vrsto komentarjev na analizo, ki je bila 2015/2016⁸ sicer izdelana še ročno. Za 2016/2017 se je sicer izdelal delni prototip nekaterih analiz, ki pa je že bil samodejno generiran. Vseh pripomb, starih in novih, se zato zaradi siceršnjih zapletov pri sodelovanju z UL ni nikoli povsem natančno obravnavalo, ampak se je izvedlo minimalne popravke, ki so zadovoljili potrebe UL službe. So pa pripombe verjetno relevantne za nadaljnji razvoj samodejno generiranih standardiziranih poročil na ravni UL in še posebej za izdelavo trendov. Upoštevati velja tudi splošno nedorečenost, ki izhaja iz dejstva, da **ankete na tretji stopnji ne upoštevajo v celoti Pravilnika UL.**

8) Integracija STUDIS. Preveriti oziroma dokončati bi veljalo integracijo STUDIS. Zadeve so zdaj načrtovane tako, da STUDIS načeloma posreduje mikropodatke, kar pomeni, da se jih samodejno izvozi v predpisanem formatu (glej gradivo Kakovost vstopnih podatkov⁹), na katerem se nato izvedejo analize v R in LaTeX. Navedeno je še vedno v postopku dokončnega tehničnega usklajevanja, saj zadeve niso do konca dorečene in izpeljane. Gre namreč za izjemno težavno sinhronizacijo podatkov, ki so bili zajeti v dveh zelo različnih sistemih, pri čemer oba sistema nekoliko odstopata od pravilnika UL. Zaradi manj aktivne vloge UL neformalen dogovor usklajevanja poteka neposredno med tehničnimi izvajalci STUDIS in 1KA/VIS, kjer se izvajajo napor, da se mikropodatke članic s sistemom STUDIS vključi v agregirane analize na ravni UL, ne pa (za zdaj se o tem nismo pogovarjali) tudi na ravni študijskih programov ali celo pedagogov, čeprav je to načeloma mogoče izvesti zelo preprosto in praktično brez dodatnih stroškov. Seveda pa pri tem procesu obstajajo številne težave:

---

⁸ http://ul.1ka.si/db/5/57/Poro%C4%8Dila/Tretja_stopnja_Skupno_porocilo_za_vse_clanice_UL_2015/16_osnutek/?p1=1&p2=4

⁹ http://ul.1ka.si/r/9/45/Novice/Kakovost_vstopnih_podatkov/?p1=1&p2=4

- s prenosom, uvozom in primerljivostjo podatkov, ki so tako kompleksni, da se vedno znova pojavijo nove težave;
- vprašalniki, ki jih uporablja STUDIS, morda niso vedno popolnoma enaki, saj je UL izvedla v okviru 1KA/VIS v primerjavi z anketami, opredeljenimi v uradnem pravilniku¹⁰, določene spremembe;
- določenih spremenljivk STUDIS enostavno nima (npr. letnik študija);
- proces rekrutiranja je v STUDIS drugačen kot v 1KA/VIS. STUDIS namreč uporablja – če smo prav informirani – prijavn način in ima vse s tem povezane težave. Glej gradivo¹¹ Vključevanje enot v študentske ankete;
- delež anketiranih enot je pri fakultetah s sistemom STUDIS bistveno nižji kot pri 1KA/VIS, kar je deloma še neraziskano, v vsakem primeru pa gre za manjšo primerljivost podatkov;
- posebej kritične so v sistemu STUDIS enote, ki niso bile nikoli izpostavljene vabilu – ne vključeni, ki jih je na članicah s STUDIS v anketi PRED praviloma več kot 40 %; glej poročilo 2015/16¹²;
- neugoden je tudi vidik kakovosti podatkov, saj STUDIS – če uporablja prisiljevanje v vsakokratno anketo ob prav vsaki prijavi na izpit – študente sili, da izpolnjujejo ankete minimalistično, kar lahko povzroča znano nevarnost minimalističnega oziroma samodejnega odgovarjanja (zadostovanja, angl. »satisficing«), ko npr. študent vse odgovore v tabeli označi enako, saj vprašanj niti ne prebere.

Podatki zaradi vsega tega na ravni UL niso najbolj primerljivi. Rešitev, ki bi vsem prihranila veliko časa, je vključitev sistema 1KA v STUDIS na enak način, kot ga ima VIS. To bi terjalo na strani STUDIS le nekaj deset ur dela. Sistem anket 1KA je namreč zelo preprost za integracijo. Tako je npr. FU, ki je pred sedanjim prehodom na STUDIS imela svoj lastni sistem, hitro in brez vseh težav integrirala 1KA v svoj takratni sistem. S tem bi bila (razen na EF) na vseh članicah zagotovljena povsem enaka standardizirana izvedba ankete in s tem bistveno povečana primerljivost. Prihranilo bi se tudi veliko časa za izdelavo analiz na ravni UL, da o bistveno večji usklajenosti in kakovosti podatkov ne govorimo. Dodatna in velika prednost je seveda tudi v tem, da se v 1KA-sistemu ankete izvajajo povsem izven sistema visokošolske informatike, kar pomembno izboljšuje subjektivni občutek varstva zasebnosti študentov, ki imajo v sistemu STUDIS zelo nazoren občutek (in to upravičeno), da je anketa povsem integrirana v spletni referat. Hkrati pa to seveda tudi objektivno povečuje tajnost odgovorov študentov, saj so pri 1KA/VIS podatki oziroma odgovori

¹⁰ http://ul.1ka.si/r/7/4/Gradiva/Pravilnik_o_studentski_anketi_na_Univerzi_v_Ljubljani/

¹¹ http://ul.1ka.si/r/2/2/Gradiva/Vkljucanje_enot_v_studentsko_anketo_UL_semestrski_in_prijavni_nacin/?p1=1&p2=4

¹² http://ul.1ka.si/db/5/55/Poro%C4%8Dila/Prva_in_druga_stopnja_Skupno_porocilo_za_vse_clanice_UL_2015/16/?p1=1&p2=4

študenta v celoti izven dosega univerze ter članice in njenih tehničnih služb, ki – tudi če bi želele – do teh podatkov ne morejo dostopati. Dokazano pa je, da je občutek zasebnosti izrednega pomena za sodelovanje študentov (glej B4). Ne glede, v katero smer bo šla rešitev, pa je smiselno, da se UL aktivneje vključi in določi protokole (format podatkov, timing, obseg analiz); zdaj namreč FDV s FRI kontaktira neformalno (glej gradivo Kakovost vstopnih podatkov¹³).

9) Problem EF. Opozoriti velja še na težavo EF, ki podobno kot STUDIS uporablja lasten sistem, v katerega so vložili ogromno naporov in so ga zaključili že pred sprejemom UL pravilnika o anketah. Sistem temelji, podobno kot STUDIS, na prijavnih rekrutaciji študentov ob vsakokratni prijavi na izpit, z vsemi težavami, ki tak sistem spremljajo – glej gradivo¹⁴ Vključevanje enot v študentske ankete. Omeniti velja, da je prisiljevanje študentov v ankete – študent namreč ankete ne more zavrniti (niti ne more zavrniti posameznega vprašanja), sicer se ne more prijaviti na izpit – zaradi nekakovostnega izpolnjevanja s strani študentov («satisficing») na EF enkrat že doseglo tako kritične razmere, da so prijavnih sistem opustili in prešli na prostovoljno sodelovanje, ki pa se je izkazalo še slabše. Nadaljnja težava je, da EF nekaterih anket (npr. ankete PO izpitu) sploh ne izvaja ali pa jih izvaja nekoliko drugače, s čimer seveda neposredno krši Pravilnik UL. Problem je težko rešljiv, ker je, kot rečeno, EF svoj sicer zelo napreden sistem, ki deluje v realnem času, izdelala še pred vzpostavitvijo pravilnika UL in ga v celoti na zelo sofisticiran način integrirala v svoje poslovanje za številne in specifične potrebe. Načeloma bi sicer lahko tudi EF prešla na 1KA-sistem, in to z razmeroma malo posegi, podobno kot STUDIS, saj GC omogoča samodejen prenos v profile uporabnikov, vendar zaradi okoliščin seveda to ni verjetno. Polega tega EF namreč (če smo prav informirani) ne želi, v primerjavi s STUDIS, posredovati na UL niti mikropodatkov za arhiviranje, kaj šele za analize. Zato EF za potrebe agregatnih analiz UL posreduje zgolj lastne sumarne izračune, ki jih je treba nato prenesti ročno v agregatne tabele UL z ostalimi članicami (in nato tudi ročno še enkrat ponoviti vse UL izračune, če se želi dobiti novo povprečje UL), kar vse je bilo v poročilu 2015/2016¹⁵ tudi izvedeno. Tak postopek na videz zadosti potrebam po analizah UL po članicah, ne zagotavlja pa seveda primerljivosti, kakovosti, hkrati pa je formalno verjetno v nasprotju s pravilnikom in je poleg tudi precej zamuden.

10) Poenotenje vprašalnikov. Opredeliti se je treba do problema enakih vprašalnikov na vseh članicah. V toku izboljševanja anket je bilo namreč v primerjavi z modelskimi vprašalniki na osnovi pravilnika UL, ki formalno in uradno seveda še vedno veljajo (saj se pravilnik še

¹³ http://ul.1ka.si/r/9/45/Novice/Kakovost_vstopnih_podatkov/?p1=1&p2=4

¹⁴ http://ul.1ka.si/r/2/2/Gradiva/Vkljucevanje_enot_v_studentsko_anketo_UL_semestrski_in_prijavni_nacin/?p1=1&p2=4

¹⁵ http://ul.1ka.si/db/5/55/Poro%C4%8Dila/Prva_in_druga_stopnja_Skupno_porocilo_za_vse_clanice_UL_2015/16/?p1=1&p2=4

ni spremenil), precej sprememb in izboljšav. Večina je nastala zaradi odpravljanja metodoloških problemov, ki jih v pravilniku niso predvideli. Vprašalnike je namreč izdelala komisija, kjer ni bilo anketnih metodologov, zato so bile pri implementaciji potrebne številne manjše ali celo večje spremembe. Zadnja različica vprašalnikov¹⁶ se seveda izvaja predvsem v članicah s sistemom VIS, ni pa popolnoma jasno, če se tudi v STUDIS (možne so majhne razlike) in EF (odstopanja so precejšnja). Smiselno je, da se UL pozanima, katere različice uporabljajo na EF in STUDISU ter kakšna so morebitna odstopanja.

11) GDPR. Z vidika GDPR anketa sicer ne zbira in hrani osebnih podatkov. Polega tega ima tudi ustrezno zakonsko osnovo. Kljub temu so verjetno potrebne naslednje dopolnitve.

- a) Prvič, kot navajajo študenti (glej B.3 oziroma Kljutič, 2018¹⁷), je potrebno bistveno bolj eksplicitno pojasnilo, da se osebni podatki ne hranijo in povezujejo, s čimer je povezano tudi pridobivanje uradnega mnenja revizorja (A.7). Ker je anketa očitno integrirana v spletni referat, je namreč vsakemu študentu več kot jasno, da je rezultate načeloma mogoče povezati z osebnimi podatki. Da v resnici ni tako, je treba izrecno navesti, potrditi oziroma zagotoviti pa mora tudi nek neodvisni revizor.
- b) Drugič, za potrebe GDPR je treba izdelati dodatna pojasnila in obravnavati primer predmetov, kjer so vpisani manj kot štirje študenti, in še posebej seveda primer le enega vpisanega študenta. Kako se v takih primerih skrbi za zasebnost teh odgovorov, saj je podatek o številu vpisanih znan in na tej osnovi lahko vsak uporabnik rezultatov identificira študenta? Tu ne gre za problem objave, saj se take ocene seveda ne objavljajo, ampak za bazo in problem obdelave oziroma obdelave osebnih podatkov (UL je v tem primeru GDPR-obdelovalec) oziroma podatkov, ki jih je v tem primeru mogoče povezati s študentom.
- c) Tretjič, nekateri odprti komentarji lahko omogočajo identifikacijo študenta. S tega vidika (glej tudi C4) so sporni njihovo javno objavljanje (npr. poročila splošne ankete ali doktorske ankete) in nadaljnje obdelave oziroma interna diseminacija (npr. ocenjevani pedagog, administracija oziroma vodstvo fakultete). Posebej kritičen je vpogled v vse odprte komentarje, ki ga ima ŠS. Standarden pristop v takih primerih je podrobno predhodno pregledovanje in po potrebi zakritje vseh komentarjev, ki lahko vodijo do identifikacije. V razvitih okoljih se sicer uvaja še strožji standard, na osnovi katerega so odprti komentarji vidni izključno pedagogu.
- č) Četrtoč, v pravilniku oziroma pri operativnem delu je treba jasneje precizirati dostop in diseminacijo podatkov izven fakultete. Vsak pedagog je sicer načeloma s pravilnikom

---

¹⁶ http://ul.1ka.si/r/5/12/Vpra%C5%A1alniki/Vprasanik_Evalvacija_pred_izpiti/?p1=1&p2=4

¹⁷ http://ul.1ka.si/r/2/1/Ostala%20gradiva/Sirsi_okvir_studentskih_anket/?p1=1&p2=4

natančno seznanjen, kako se osebni podatki, ki so o njem pridobljeni s to anketo, diseminirajo. Pri tem ni predvideno, da npr. lahko dekan ene fakultete posreduje ocene za določenega pedagoga dekanu druge fakultete, kar se občasno dogaja.

- d) Petič, če članica izdeluje tudi vmesne analize (februar, julij), je treba z dodatnim zakritjem števila odgovorov v vmesnih analizah zagotoviti, da se ne bi iz razlik med izpisi identificiralo vrednosti oziroma odgovorov določenih študentov. Če je npr. le en študent izpit opravljal v drugem izpitnem obdobju, ostali pa vsi v prvem, potem lahko pedagog iz razlike med februariskim in julijskim izpisom razbere njegove odgovore.
- e) Šestič, študent mora (če je razkril svojo identiteto) imeti določeno pravico do izpisa, popravka in izbrisa, kar mora biti jasno izpostavljeno. Če pa te pravice nima, je treba to jasno povedati.

12) Erasmus študenti. Dokončno se je treba opredeliti do vključitve Erasmus študentov, ki so za zdaj izvzeti iz anketiranja. Več članic to zelo pogreša, in če UL ne bo tega uredila, bodo verjetno to (zase) določene članice naročile ločeno, s čimer bo lahko nastal problem, ker bodo potem to želele tudi preostale članice in bodo težave z obračunavanjem. Vsekakor se mora UL opredeliti, ali bo to podprla ali prepustila članicam. Seveda v tem okviru govorimo predvsem o anketi PRED in PO, kar pa je popolnoma ločen problem od morebitne splošne ankete, ki se izvede enkrat v študijskem letu in bi vključevala – poleg podobnih vprašanj kot siceršnja anketa – tudi ali pa morda izključno specifična vprašanja, vezana na posebnosti Erasmus študentov. Glavno vprašanje seveda je, ali tudi za Erasmus študente zagotoviti enake oziroma primerljive analize kot za ostale.

13) Arhiviranje. Urediti je treba arhiviranje podatkov in tudi analiz. Predvsem sta kritična protokol in definicija obvezne strukture baz. Je oddaja v arhiv obvezna za vse članice? Ali arhiviranje za vse članice poteka zgolj prek FDV ali pa STUDIS in EF pošljeta podatke UL neodvisno? Se naredi standardizirana struktura podatkov za vsa leta? Kakšen je protokol brisanja podatkov in kako je s predpisi glede arhiviranja? Sedanji Klasifikacijski načrt¹⁸ arhiviranja na UL namreč določa petletno hrambo teh podatkov, kar pomeni, da bo treba nekatere podatke že brisati.

14) Kodiranje odprtih odgovorov. Številni uporabniki prisegajo predvsem na odprte odgovore, povprečja pa jim ne povedo veliko. Če je odprtih odgovorov veliko, npr. v splošni anketi članice ali pri obsežnih predmetih, je smiselno razmisliti o vključitvi orodij oziroma procesov za samodejno kodiranje.

---

¹⁸ https://www.uni-lj.si/o_univerzi_v_ljubljani/organizacija__pravilniki_in_porocila/predpisi_statut_ul_in_pravilniki/2013070915301829/

15) Dileme ankete PO izpitu. Razbitje ankete na PRED in PO izpitu je sicer vsebinsko logično. Kakovostno evalvacijo poteka, korektnosti in vsebine izpita, kompetenc in porabljenih ur namreč lahko dobimo le po izpitu, hkrati pa lahko pred izpitom dobimo boljši vpogled v ostale dejavnike, saj izpitna ocena študenta nanje ne vpliva. Še pomembneje je, da se študent v tem obdobju predmeta živo spomni, saj še poteka (v primerjavi z evalvacijo PO izpitu, ki je lahko več mesecev oddaljena od izvedbe). Kljub temu je lahko dodana vrednost ločene ankete PO izpitu v primerjavi z enovito izvedbo, kot je bila na UL pred tem – in kot je običajna praksa na številnih univerzah po svetu –, zaradi izvedbenih vidikov nekoliko vprašljiva. S tem se namreč skupno število anket podvoji in študentom lahko povzroča zasičenost. Preliminarne analize sicer kažejo razmeroma visoko povezanost¹⁹ nekaterih komponent določenega predmeta v anketi PRED in PO, kar bi lahko pomenilo odvečnost ankete PO. Na drugi strani obstajajo jasni indici²⁰, da anketa PO izpitu študentov v resnici sploh ne obremenjuje, saj je izredno kratka in jo prejmejo takoj po vpisani oceni. Anekdotične poizvedbe celo kažejo, da se študentom zdi anketa zelo koristna, ker se lahko odzovejo na izpitno izkušnjo. Presenetljivo je tudi, da je odziv v anketi PO izpitu – če odštejemo ne vključene študente, ki vabila niso dobili – sicer nekoliko manjši, vendar še vedno primerljiv z anketo PRED izpitom, čeprav je prisila v anketi PRED bistveno večja, kar gre v veliki meri pripisati izredni kratkosti ankete PO, kjer se v primerjavi z anketo PRED ne ocenjuje posameznih pedagogov, in pa svežosti vtisa (vabilo namreč študent prejme takoj po vpisu ocene). Razmeroma visok odziv v anketi PO je posebej presenetljiv, ker za anketo PO (vsaj do konca septembra) ni nobene prisile in pogojev, razen enega vabila takoj po vpisani oceni, na katero pa se študenti v veliki večini odzovejo. Ponoviti velja, da je drugače pri anketi PRED, ki jo morajo študenti izpolniti oziroma izrecno zavrniti, da sploh pristopijo k izpitu. Na eni strani imamo torej nesporno dejstvo, da je mogoče **kompetence, porabljen čas in evalvacijo izpita** bistveno bolje oceniti PO izpitu, ko je ocena vpisana; pravzaprav jih PRED izpitom sploh ni mogoče ustrezno oceniti. Na drugi strani pa seveda višina ocene, ki jo je študent dobil na izpitu, lahko močno vpliva na študentovo evalvacijo v anketi PO izpitu, ki zaradi tega lahko postane nekakovostna.

Prenos vseh vprašanj iz ankete PRED v anketo PO izpitu na videz rešuje problem dveh anket, saj kreira le eno samo. Vendar pa za vprašanja, ki so sedaj v anketi PRED, taka združitev pomeni dve resni težavi:

---

¹⁹ http://ul.1ka.si/uploadi/editor/1633845140When_to_administer_student_evaluations_of_teaching.pdf

²⁰ http://ul.1ka.si/uploadi/editor/1633844999PRP_projekt_EvalvacijsketudentskeanketeUL.pdf

- zelo resen je problem neprimerljivosti, saj bodo študenti ocenjevali predmet (spremenljivke iz ankete PRED) v popolnoma različnih okoliščinah in časovnih obdobjih. Namesto enotnega termina za vse študente in za vse predmete (v času okoli od 70 % do 100 % pretečenega predmeta) se namreč pri enoviti anketi PO izpitu, ki bi vključevala tudi sedanja vprašanja iz ankete PRED in PO, pojavi problem popolne razpršenosti odgovorov. Ker je za zagotavljanje sodelovanja v vsakem primeru treba poseči po določeni prisili – ki smo jo na UL sicer formalno odpravili (vsak študent lahko svobodno zavrne vsako anketo in vsako vprašanje, čeprav se še vedno ne more izogniti izrecnem aktu same zavrnitve) – in to s pogojevanjem vpisa v naslednji letnik, lahko nastane velika gostitev odgovarjanja v času vpisovanja, posebej septembra, ko je kakovost odgovarjanja posebej kritična. Poučna je izkušnja iz UMB, kjer imajo točno tak sistem (enotna anketa PO izpitu, ki je pogoj za vpis v naslednji letnik), za katerega ocenjujem, da je v vseh pogledih (stopnja sodelovanja, kakovost odgovorov, časovni zamik pri odgovarjanju) bistveno manj kakovosten od sistema na UL. Očitno je že dejstvo, da študent septembra, v stresu vpisovanja, ne more kakovostno oceniti predmeta iz prvega semestra. Za nadaljnje podrobnosti in dileme glede ankete PO velja smiselno upoštevati osvetlitve v okviru primerjav semestrskega in prijavnega načina²¹, predvsem (str. 2) obravnavo problemov **vpisnega načina** rekrutiranja, ki se od prijavnega (STUDIS) in semestrskega (VIS/1KA) pomembno razlikuje. Posebej je sporno prisiljevanje v anketo, ki je v nasprotju s priporočili stroke za kakovost anketnih podatkov, s pravnimi normativi in tudi z vsemi etičnimi standardi na tem področju.
- Ker bo taka anketa bistveno daljša kot sedanja anketa PO, se je študenti ne bodo lotili tako zlahka kot sedaj, zato je pričakovati nižje sodelovanje.
- Nadaljnji problem je vpliv ocene pri izpitu na evalvacijo študenta. Temu vplivu bodo sedaj podlegla vsa vprašanja iz sedanje ankete PRED, kjer tega vpliva doslej ni bilo (razen delno pri sprotne ocenjevanju). Vse to lahko posledično vpliva na obnašanje pedagogov, ki bi zaradi tega lahko dodatno višali raven ocen, kar je na področju študentskih anket sicer zelo znan in tudi izjemno pereč problem.

Na drugi strani pa je pridružitvev ankete PO anketi PRED težavna, saj – kot smo že omenili – študent takrat nikakor ne more kakovostno oceniti poteka izpita, pridobljenih kompetenc in porabljenega časa.

---

²¹ http://ul.1ka.si/r/2/2/Gradiva/Vkljucevanje_enot_v_studentsko_anketo_UL_semestrski_in_prijavni_nacin/?&p1=1&p2=4
http://ul.1ka.si/uploadi/editor/1541059736Diplomsko_delo_Kljutic_UL.pdf

Zanimivo je, da študenti dveh anket ne vidijo kot breme in bi jih obdržali. Če pa bi jih že združevali, bi se odločili za anketiranje PO izpitu²², kar je izvedbeno bistveno manj ugodno kot PRED izpitom.

Odločitev o optimalnem timingu, kdaj izvesti anketiranje, je v osnovi empirično vprašanje. Treba je empirično pregledati prednosti in slabosti; na osnovi razpoložljivih analiz bi sicer v tem trenutku lahko rekli, da združitev pravzaprav ni smiselna. Ponoviti velja, da v tem okviru pomembne osvetlitve podajajo naslednja gradiva:

- Evalvacijske študentske ankete UL: percepcija študentov (2021).
- Časovna umestitev študentskih anket (2021).
- V tem okviru je bila izvedena poučna eksperimentalna raziskava o času raziskave, ki je evalvirala vse tri strategije (PRED izpitom, PO izpitu in PRED & PO izpitu). Glej: Eksperiment o času izvedbe študentskih anket: PRED in/ali PO izpitu?²³

16) Sistematične evalvacije študentskih anket s strani uporabnikov. Sistematično in poglobljeno bi veljalo zbrati pripombe, ki jih imajo študenti, študentski predstavniki (ŠS), pedagogi, različni deležniki znotraj članic (praksa, habilitacija, skrbniki, predstojniki, prodekani, dekani, kadrovska služba, računski center, študijski referat) ter strokovne službe UL. Pomembno je, da se ne zberejo zgolj splošna in anekdotična mnenja nekaterih ključnih deležnikov (ŠS, administracija članic), saj obstaja nevarnost, da bodo nesorazmerno izstopali nereprezentativni pogledi. Smiselno je, da se pridobi povratna informacija od vseh deležnikov, in to na strukturiran način, vključno z nekaj kvalitativnimi intervjuji oziroma UX-testiranjem. Pri spremembah velja nato odločati na osnovi tako pridobljenih empiričnih ugotovitev. Danes namreč, razen anekdotičnih pričevanj, nimamo neke sistematične osvetlitve, kako uporabniki dejansko sprejemajo te ankete. Dober primer tovrstne pilotne analize je že omenjena raziskava (glej Kljutić, 2018) o stališčih študentov do študentskih anket, ki bi jo veljalo ponoviti še na kateri članici ali pa tudi širše (npr. ŠOU, UL), seveda skupaj z dopolnitvami, ki so se pri omenjenem diplomskem delu izkazale za potrebne (npr. dodatna vprašanja o morebitni odvečnosti ankete PO izpitu). Smiselno bi bilo izvesti tudi sistematično primerjalno analizo rešitev oziroma izkušenj s podobnimi univerzami. Na tej osnovi je smiselno presoditi, ali je treba napore in (omejene) resurse vlagati v izboljšavo obstoječega sistema (možne izboljšave, navedene v pričujočem dokumentu) ali pa v radikalno spremembo obstoječega sistema (npr. sprememba vprašalnika, ukinitvev ankete PO, sprememba metodologije rekrutiranja študentov,

---

²² http://ul.1ka.si/uploadi/editor/1633844999PRP_projekt_EvalvacijskeštudentskeanketeUL.pdf

²³ [http://ul.1ka.si/r/2/8/Ostala%20gradiva/Eksperiment o casu izvedbe študentskih anket PRED in/ali PO izpitu/?&p1=1&p2=4](http://ul.1ka.si/r/2/8/Ostala%20gradiva/Eksperiment%20o%20casu%20izvedbe%20študentskih%20anket%20PRED%20in/ali%20PO%20izpitu/?&p1=1&p2=4)

radikalna sprememba analiz ipd.). Pri tem velja upoštevati, da je po uveljavitvi nekih novih rešitev potrebnih še izredno veliko izvedbenih prilagoditev.

17) Standardizirane interpretacije in procesiranje rezultatov. V pogledu statističnih interpretacij ne more biti razhajanj, npr. kaj je statistično značilno, kaj je v relativnem statističnem smislu pomembno, kaj je lahko vzročna povezava in kaj ne, saj gre za standarde določene stroke. V tem pogledu velja zato uvesti še večje poenotenje za vse članice, tako v pogledu obarvanj (glej C21) kot tudi v pogledu statističnih interpretacij. Nekateri namreč npr. še vedno mislijo, da so na lestvici 1-5 ocene 3.0 v redu, ocene 3.7 pa so že zelo v redu, drugi pa minimalne razlike (npr. medletno spremembo v oceni predmeta od 4.2 na 4.3) razglašajo za pomembno spremembo in iščejo zanjo vzroke. Izboljšati in poenotiti velja tudi interne procese procesiranja in uporabe rezultatov anket. Glej tudi poglobljeno gradivo: Študentske evalvacijske ankete: interpretacija mejnih vrednosti povprečij na ordinalnih merskih lestvicah anket²⁴.

18) Sprememba časovnice izdelave poročil. Vmesna poročila se sedaj pedagogom posredujejo po prvem (februar) in drugem izpitnem obdobju (julij), končna pa oktobra. Izkazalo se je, da je za pedagoge zelo pomembno dobiti rezultate ankete PRED tudi že ob koncu predavanj (januar oziroma maj), saj je anketa takrat praktično zaključena. To se lahko izvede dodatno, seveda skupaj z izboljšavo vmesnika v spletnem referatu (C14). Na drugi strani članice UL prejmejo poročila šele konec oktobra, kar je pozno za njihove evalvacijske procese. Smiselno je izdelati delovne Excele že konec avgusta, saj so do takrat zaključene že skoraj vse ankete, končni Exceli in končni PDF-izpis pa se nato izdelajo oktobra, ko so zbrani vsi podatki.

19) Novi pravilnik UL. Pri prenovi pravilnika gre v grobem lahko za tri smeri sprememb:

a) **Potrditev oziroma popravek že izvedenih sprememb.** Gre za spremembe, ki so bile dejansko opravljene od sprejetja obstoječega pravilnika in so sedaj v formalnem smislu v nasprotju s pravilnikom. Pri tem gre za vrsto manjših in tudi večjih sprememb; od številnih prilagoditev modelskih vprašalnikov do spremembe namenov uporabe rezultatov in opredelitve dostopanja do anket. Dodatno je treba poskrbeti tudi za metodološko kakovost morebitnih prenovljenih vprašalnikov, tako da jih ne bi bilo treba po sprejetju novega pravilnika, v fazi implementacije vprašalnikov, naknadno tako zelo prilagajati kot je bilo to potrebno v primeru sedanjega pravilnika (kar bi spet povzročilo razkorak s pravilnikom, torej podobno stanje kot sedaj).

---

²⁴ <https://epozitorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=144975&lang=slv>

b) **Vključitev vidikov, obravnavanih v pričujočem gradivu.** V pričujočih gradivih je obravnavana vrsta vidikov, ki so lahko predmet prenovljenega pravilnika. Posebej kritični so vprašanje merjenja kompetenc (glej C.3), doktorska anketa (glej B.7 in C.23.g), vprašalnik za prakso (glej C.23.f), vprašalnik splošne ankete (glej. C.10), predvsem pa problemi ankete PO izpitu, kjer je na voljo več možnosti (glej B.15): (i) ukinitve in prenos v anketo PRED, (ii) ukinitve ankete PRED in njen prenos v anketo PO ali pa (iii) dopolnitev obstoječega sistema. Zelo nedvoumno in dokončno je treba tudi odgovoriti na vprašanje morebitnega prisiljevanja študentov, kar je sicer pristop, ki ga na tujih univerzah in tudi v literaturi praktično ne srečamo, v Sloveniji pa je kljub temu izjemno priljubljen (npr. UM, STUDIS, EF, prejšnji sistem UL na številnih članicah), saj na videz preprost način zagotovi visoko sodelovanje študentov (glej²⁵ Vključevanje enot v študentske ankete). Sedaj se namreč uporabljajo različni pristopi. Smiselno bi bilo v pravilnik dodati tudi eksplicitne obveznosti administracije UL glede (a) promocije (glej B4), (b) zagotavljanja administrativnega poenotenja (glej B1) in (c) diseminacije in evalvacije (glej B5). To velja seveda čim bolj organsko ter sistematično vključiti tudi v širši sistem kakovosti, kjer so študentske ankete zgolj ena od komponent.

c) **Morebitne druge spremembe in nove rešitve.** Možnih smeri prenove je seveda veliko, od razširjenega ali drugače spremenjenega dostopa do rezultatov, spremenjenih vprašalnikov, spremenjenega timinga, spremenjenega načina rekrutiranja pa do spremenjene obravnave rezultatov.

20) Posodobitev metodološke dokumentacije. Procesi študentskih anket so nadvse kompleksni in so bili v osnovi dokumentirani v Izvedbenih priporočilih 2016²⁶. Od takrat se je spremenilo zelo veliko vidikov, ki so sicer večinoma dokumentirani v posameznih gradivih na strani ul.1KA.si. Smiselno pa bi bilo celoten proces dokumentirati v novi inačici.

---

²⁵ http://ul.1ka.si/r/2/2/Gradiva/Vkljucevanje_enot_v_studentsko_anketo_UL_semestrski_in_prijavni_nacin/?p1=1&p2=4

²⁶ http://ul.1ka.si/r/2/6/Ostala%20gradiva/Pregled_izzivov_sistema_studentskih_anket_UL/

C. SPECIFIČNE IZBOLJŠAVE IN PREDLOGI

Gre za vrsto specifičnih vprašanj, ki pa so kljub svoji specifičnosti lahko izredno pomembna, tako da se je treba do njih opredeliti. Najpomembnejša oziroma najbolj kritična vprašanja so v nadaljevanju označena z zvezdico (*), kar pa je razmeroma arbitrarna in subjektivna odločitev, saj je velika večina obravnavanih vidikov zelo pomembna.

- 1. Članice z dvopredmetnim študijem.** Za FF smo šele naknadno ugotovili, da imajo študenti, ki so vpisani v dva programa, v uradno bazo UL (ki se pri nas preslika v X2) kar dva vnosa. Ker tega nismo vedeli, smo iz X2 prenesli v anketo le podatke enega programa (prvega, ki se pojavi v X2). Posledično nekatere analize po programih na FF izgubljajo polovico študentov in bi bilo za vsaj delno rešitev problema treba uporabiti šifrante X3 in X4, ki bi omogočili analize po programih. Problem se je za FF rešil v študijskem letu 2018/2019, ko smo iz X2 prenesli oba programa in ju pripisali odgovarjajočemu predmetu. Ne vemo pa, ali je še katera članica s tovrstno posebnostjo, saj je tudi FF potrebovala nekaj časa, da je to ugotovila. Če obstaja še kakšna tovrstna članica, se dela škoda, saj se v analizah brez potrebe izgubljajo podatki.
- 2. Članice z morebitnimi dodatnimi sistemi anketiranja.** Na določenih članicah je treba preveriti, ali pomanjkljivosti v uradni UL študentski anketi res silijo nekatere članice, da poleg uradne ankete izvajajo še lastna anketiranja (kot npr. slišimo za MF). Če se to dogaja, je to vsekakor smiselno uskladiti.
- 3. *Vprašanje o kompetencah.** Testno se je že v letih 2015/2016 poskušalo opis pridobljenih kompetenc v anketo samodejno uvoziti iz ustreznih učnih načrtov oziroma akreditacijskih dokumentov. Seveda pri tem nastopijo težave, saj je ubeseditev pridobljenih kompetenc običajno neprilagojena anketnemu vprašalniku. Vsekakor pa je pri ocenjevanju pridobljenih kompetenc prehod na specifične kompetence oziroma na komponente ali učne izide, ki so zapisane/-i v učnem načrtu, bistvenega pomena za povečano kakovost študentskih evalvacij. Sedanje generično vprašanje o kompetencah ima namreč zelo splošen domet in je zato zelo omejeno, saj ne vemo točno, kaj meri.
- 4. *Problematika javnega objavljanja odprtih komentarjev.** Odprte komentarje je treba, če se objavljajo javno ali pa se posredujejo tretjim osebam, predhodno pregledati ali odstraniti, sicer je načeloma mogoča identifikacija študenta (kar je v nasprotju z načeli zasebnosti in GDPR). Za to je sicer majhna verjetnost, vendar pri določenem osebnem komentarju lahko študent (hote ali nehote) razkrije svoje identiteto. To je še posebej kritično, ker nekatere

fakultete javno (ali interno) objavljajo celotna poročila, kamor so vključeni tudi odprti komentarji (posebej za doktorsko in splošno anketo ter prakso). Ravno tako je zelo problematično, da je Študentski svet (ŠS) zaradi svoje velike moči dosegel, da so vsi odprti komentarji za pedagoga samodejno – in to za vseh pet let – vključeni v habilitacijsko poročilo, v katero imajo nato ŠS tudi podroben vpogled. Vse to je v nasprotju z GDPR, predvsem pa je v nasprotju s sodobnimi strokovnimi standardi na tem področju npr. »[UFLA statement on the use of student evaluation of teaching](#)«. ²⁷ Na številnih univerzah imajo zato vpogled v odprte komentarje posameznemu pedagogu le ocenjevani pedagogi (in ne fakultetna ali UL administracija) in se torej uporabljajo izključno za informativne namene (npr. izboljšava predmeta s strani nosilca), ne pa tudi v sumativne namene (npr. ocenjevanje in napredovanje pedagoga s strani vodstva).

5. ***Agregiranje trendov.** Protitotipno je izdelana rešitev, ki jo predlagamo za problem ocen z malo enotami, ki pa se lahko v seštevku več let kljub temu analizirajo. Če imamo npr. vsako leto manj kot 4 enote, potem namreč za določeno leto analiz seveda ni. Predmet oziroma pedagog, ki ima npr. vsako leto tri študente, je zato lahko na osnovi letnih analiz vseh pet let brez vsake ocene. Lahko pa se v petletnem obdobju določene enote združijo, kar je tehnično mogoče izvesti na **veliko različnih načinov**, kjer je treba potrditi predlaganega. V vsakem primeru se lahko naredijo agregirane analize za več združenih let, ki imajo skupaj 4 ali več enot. Posebej primerno je to za akademije, kjer je morda samo en študent na leto in se zato naredi povprečje za štiri leta, tako da pedagog dobi oceno. Potrditi je tudi treba, da se lahko podoben postopek uporabi tudi pri trendu ocenjevanja programov, kar pa še ni razvito. Smiselno je v petletne agregate vključiti tudi prikaz odprtih odgovorov. Rešitev je treba še preveriti, pretestirati in jo izboljšati. Obstajajo namreč nekateri indici, da uporabniki s sedanjo rešitvijo agregiranja ocen na nivoju predmetov niso najbolj zadovoljni.
6. **Predmeti z velikim številom izvajalcev.** Potrditi in izvesti je treba rešitev za predmete, kjer je formalno zelo veliko izvajalcev (npr. 20, 50, 70). Gre predvsem za predmete, ki se v celoti izvajajo kot individualni seminar pri določenem pedagogu. V takem primeru je smiselno, da študent za vmesnik dobi shemo potrditvenih polj (»check-box«), kjer označi, kdo iz celotnega nabora ga je poučeval, ne pa da – tako kot je to sedaj privzeta rešitev pri vseh predmetih – označuje potrditveni gumb (»radio button«) prav za vsakega pedagoga posebej, ali ga je poučeval ali ne. Pri velikem številu pedagogov študent tega seveda ne zmore in anketo opusti, saj bi moral pri seminarskem predmetu za več deset –

---

²⁷ <https://opus.uleth.ca/bitstream/handle/10133/5088/ULFA-Statement-on-Student-Evaluations-on-Teaching.pdf>

ali celo več kot 50 – pedagogov označiti, da ga niso poučevali. Prototipna rešitev je že implementirana, veljalo pa bi jo uporabniško izboljšati.

7. **Metapredmeti.** Obstajajo predmeti, ki imajo zelo malo študentov, vendar pa se na različnih ravneh izvajajo v več letnikih, npr. Violina I, Violina II, Violina III. V takem primeru je smiselno predmet združiti v metapredmet. Rešitev je za AG že implementirana (članica pošlje šifrant metapredmetov X7)²⁸, treba pa jo je potrditi, o tej možnosti obvestiti vse članice ter urediti komunikacijski protokol sporočanja tega zahtevka s strani članic.
8. **Seminarski predmeti.** Gre za predmete, kjer študenti izberejo seminar oziroma mentorje in torej na ravni predmeta ne potekajo nobene skupne dejavnosti, ampak je celoten predmet odvisen od izbranega nosilca. V takem primeru ima zato načeloma vsak seminar drugačne tudi ocene za predmet (in ne le ločene ocene za pedagoga), saj je predmet v celoti odvisen od pedagoga in skupnih aktivnosti predmeta pa sploh ni. V takem primeru so potrebne dodatne analize predmeta, ki so filtrirane za vsakega pedagoga. Pilotno so bile analize sicer že izdelane in so se tudi že uporabljale (npr. FA), vendar se je take predmete doslej označevalo ročno, zgolj na izrecno zahtevo članice. Večina članic te opcije sicer sploh ne pozna, čeprav morda imajo tovrstne predmete in bi bilo to nadvse koristno. Smiselno bi tudi bilo kar v sistemu VIS, prek katerega bi oznaka vstopila v X1 in s tem tudi v analize, enostavno dodatno označiti, da gre za predmet, ki je seminar. Na tej osnovi bi se za predmete tipa seminar samodejno izdelale tudi odgovarjajoče posebne analize.
9. **Večskupinski večsemestrski predmeti.** Gre za predmete, ki zaporedno v ločenih skupinah za študente potekajo v različnih semestrih. Taki predmeti se torej ne izvajajo hkrati za vse študente, niso pa formalno ločeni kot samostojne izvedbe. Problem se pojavlja posebej pri ZF in MF. Rešitev je dodatno polje na strani visokošolske informatike, ki bo nato omogočilo, da se anketa prikaže študentu ob ustreznem času. Navedena sprememba ni povezana s sistemom anektiranja, ampak se rešuje kot ostali primeri predmetov, ki imajo poseben format (C6–C8). Predlogi, da bi se zaradi tega tudi anketiranje izvedlo v sistemu visokošolske informatike, pa so zelo nevarni. Kot prvo bi to podražilo celoten proces na strani članice (spomniti velja, da bi celoten prenos anketiranja na VIS generiral stroške, ki so primerljivi s sedanjim procesiranjem vseh anket UL, kjer se poleg anketiranja vsi podatki tudi integrirajo in se izdelajo vsa poročila), kot drugo bi to povzročilo komplikacije pri zajemu podatkov, podobno kot pri STUDIS (glej B8), kot tretje

---

²⁸ <http://ul.1ka.si/r/5/22/Vpra%C5%A1alniki%20in%20baze/Sifranti/?p1=1&p2=4>

pa bi to tudi na članicah VIS zelo verjetno znižalo stopnjo sodelovanja (glej gradivo Kakovost vstopnih podatkov²⁹).

10. Dolžina odprtih odgovorov. Pri odprtih odgovorih se lahko pojavi veliko besed. Vprašanje je, ali je to smiselno omejiti in kakšna naj bo ta omejitev, saj nenehna povečanja zahtevajo dodatne posege in prilagoditve pri izpisu. V letu 2018 se je npr. pojavil študent, ki je v doktorski anketi podal (zavzet in kakovosten) odgovor s 1,700 besedami. Kaj storiti, ko se pojavi 2,500 ali več besed?

11. Preobsežnost splošne ankete. Anketa ima 10 sklopov vprašanj in v vsakem sklopu je običajno vsaj ena tabela z več trditvami in še vsaj eno odprto vprašanje, zato bi veljalo razmisliti o krčenju vprašalnika oziroma slučajnem razdeljevanju vprašanj na podskupine, vsaj tistih vprašanj, ki so na lestvicah, kjer zadošča razmeroma majhno število enot. Problem se pojavi predvsem pri študentih, ki želijo anketo izpolniti z vso skrbnostjo. Anketo zaradi zmanjšanja obremenitev vsak študent sicer – na osnovi posebnega algoritma – izpolnjuje le enkrat v času študija, vendar ta napor izničujejo tiste članice, ki zahtevajo, da na anketo vsako leto odgovorijo prav vsi študenti (tako da članice dobijo čim podrobnejše ocene za programe). Treba se je zavedati, da študent na prvih dveh stopnjah v šolskem letu izpolni, če ima vsak semester 6 predmetov, skupno 24 anket PRED in PO. Dodatek razmeroma obsežne splošne ankete je lahko znatno breme, posebej pri enoletnih in dvoletnih programih. Smiselno bi bilo izdelati pravila, saj študentska splošna anketa ni namenjena specifičnim vprašanjem glede programov, kar pričakujejo določene članice, ampak vidikom fakultete.

12. Izredni študenti. Analize za izredne študente so zdaj le deloma ločene; lahko pa se to izvede bistveno dosledneje in v še večjem obsegu.

13. *Izračunavanje stopenj odgovorov. Potrditi oziroma doreči je treba način izračunavanja stopenj odgovorov, ki je osnova za medletno primerjavo trendov na tem pomembnem področju. Gre predvsem za definicije števca in imenovalca ter eventualno uteževanje (ali naj po številu študentov večji predmeti štejejo enako kot manjši?) ter morebitno ločeno izračunavanje stopenj odgovorov za ankete PRED, PO in za pedagoge. Zadeva je pravzaprav kritična, ker sedaj se stopnje sodelovanja sploh ne izračunavajo.

---

²⁹ http://ul.1ka.si/r/9/45/Novice/Kakovost_vstopnih_podatkov/?p1=1&p2=4

- 14. *Preglednost analiz v spletnem profilu pedagogov.** Če se pedagoge obvešča trikrat z rezultati, torej po vsakem semestru in še na koncu (kot npr. na FDV), potem ima za določeno študijsko leto pedagog tri izpise za ocene svojih predmetov (februar, julij, oktober), pri čemer je zadnji izpis vedno najizčrpnější in tudi dokončen. Prikazovanje treh izpisov preglednost zelo moti, zato je smiselno, da se v spletnem profilu vedno prikaže le zadnjega. Tudi sicer velja v bodoče preveriti in izboljšati uporabniški vmesnik (npr. strukturirati poročila po letih v mape, preimenovati imena poročil, dodati navodila, izboljšati UL in grafični vmesnik). Gre namreč za vmesnik, ki ga uporablja več tisoč pedagogov in je bil v celoti prepuščen računalničarjem. Glede uporabniškega vmesnika za pedagoge torej velja podobno kot za študente: gre za izjemno pomemben vidik, ki se pogosto zanemarja, saj se prepušča računalničarjem, ki pa za to pogosto nimajo posluha.
- 15. Problem ocenjevanja zanesljivosti odgovorov.** Zanesljivost odgovorov (reliability) je v tovrstnih vprašalnikih izredno pomembno vprašanje. Nejasno je, kako so odgovori v študentskih anketah UL v resnici zanesljivi oziroma stabilni. Ali bi študent odgovoril enako čez eno uro, čez en dan, en teden, en mesec? V literaturi sicer obstajajo določene ocene, vendar se zelo razlikujejo. Pri tako velikem in pomembnem projektu bi bilo smiselno zanesljivost (in tudi veljavnost) oceniti v posebnem eksperimentu, ki bi lahko odgovoril na tovrstna vprašanja. Odgovori so nadvse pomembni za izboljšavo kakovosti podatkov ter za izračunavanje intervalov zaupanja (C.15).
- 16. Izračunavanje intervalov zaupanja.** Ocene študentskih anket se seveda primerjajo med izvedbami, med predmeti, med nosilci, med programi, med članicami, med leti ipd. Pri tem nekatere članice predpostavljajo, da imamo vzorec iz neskončne populacije, in na tej osnovi računajo intervale zaupanja kar na osnovi formule $\pm 1,96 * SD / \sqrt{n}$, kjer je SD oznaka za standardni odklon. To je precej neustrezno, ker nimamo niti neskončne populacije niti vzorca, saj se anketira kar celotna populacija študentov. Statističnega sklepanja in intervalov zaupanja zato tukaj načeloma sploh nimamo, saj imamo populacijske ocene. Na drugi strani pa obstaja dejstvo, da se v ponavljajočih merjenjih odgovori lahko spreminjajo zaradi (ne)zanesljivosti odgovorov (reliability), ki zato kljub vsemu generirajo določen in specifičen »interval zaupanja«. Ta pa je bistveno ožji od siceršnjega intervala zaupanja zaradi izbire vzorca, posebej ob predpostavki, da imamo vzorec iz neskončne populacije. Na tej osnovi je smiselno v analizah – kjer se pri primerjavah pogosto pojavlja vprašanje, ali se določeni dve oceni statistično značilno razlikujeta ali ne – izdelati določena priporočila (glej DRAFT³⁰ »[Interpretacije rezultatov](#)

---

³⁰ <http://ul.1ka.si/r/5/22/Vpra%C5%A1alniki%20in%20baze/Sifranti/?p1=1&p2=4>

študentskih anket na lestvicah 1-5«). Seveda pa je prvi pogoj za to, da se iz razpoložljivih podatkov najprej oceni (i) zanesljivost ocen in tudi (ii) povezava, ki nastane, ko predmete ocenjujejo iste enote. Če npr. dva predmeta ocenjuje ista skupina študentov, potem je razlika med povprečjema, ki je statistično značilna, bistveno manjša kot v primeru dveh neodvisnih vzorcev. Razlika se v takem primeru najmanj prepolovi in je torej namesto 4,6 in 4,0 lahko statistično značilna v resnici že razlika 4,3 in 4,0.

- 17. Prehod glavnih interpretacij na deleže namesto povprečij.** Pri interpretaciji rezultatov študentskih anket na lestvicah 1–5 se v svetu vse pogosteje uporabljajo (glej primer UK) odstotki zadovoljnih študentov (delež kategorij 4 in 5) namesto povprečja. Povprečje namreč nima jasne interpretacije, saj gre za spremenljivko, ki je na ordinalni lestvici, kjer povprečja načeloma sploh ni mogoče računati, ampak potrebujemo za izračun povprečja dodatne predpostavke. Izjava, da je na določeni fakulteti npr. 91 % študentov zadovoljnih ali zelo zadovoljnih s predmeti, pa je na drugi strani metodološko korektna in tudi povsem primerna za ordinalno spremenljivko. Ima tudi zelo jasno in razumljivo sporočilo. Na drugi strani pa izjava, da je povprečna ocena npr. 4,6, ni tako sporočilna, predvsem pa terja še dodaten interpretacijski okvir. Poleg tega delež ni tako zelo odvisen od morebitne posebnosti pri porazdelitvi vrednosti, kjer zato pri izračunu povprečja implicitno predpostavljamo, da je v ozadju normalna porazdelitev. To pa ni nujno res – imamo lahko veliko asimetrijo, zgoščenost ali pa obliko U – in se običajno tudi ne preverja.
- 18. Vprašanje postavitve vprašanj na lestvicah.** Preveriti in posodobiti bi veljalo, ali so vprašanja usklajena s sodobnimi dognanji na področju anketne metodologije. Sodobni trendi v ubeseditvi (wording) in postavitvi (layout) so namreč naslednji: (i) opcije »ne vem« se izrecno ne ponuja, (ii) ne uporablja se generičnih lestvic strinjanja (agree-disagree), ampak zgolj vsebinsko specifične lestvice kot npr. zadovoljstvo, ustreznosti, zahtevnost ipd.), (iii) petstopenjska lestvica za večino lestvic ni optimalna, (iv) tabele se razbijejo v posamezna vprašanja ipd. Na tej osnovi so že narejeni modelski vprašalniki na nekaterih vodilnih univerzah (npr. Stanford University).
- 19. Pisemsko anketiranje.** Pogovarjali smo se o specifični možnosti za primere, ko določen pedagog zaradi administrativne ali tehnične napake (torej ne po svoji krivdi) ni bil vključen v anketiranje. Če obstajajo štirje študenti ali več, ki ga želijo oceniti, pa lahko članica izvede na svoje stroške naknadno pisemsko anonimno anketo, nakar 1KA poskrbi za ročni vnos. Pisemsko anketiranje se lahko izvede tudi ob kakih drugih izjemnih primerih. UL mora bo možnost potrditi oziroma formalizirati.

- 20. Vprašanje poročil v angleščini.** Ker določen del pedagogov ne govori slovensko, je v smislu internacionalizacije treba odgovoriti na vprašanje, ali se zanje izdelata poročila v angleščini. V tehničnem smislu je to razmeroma enostavna naloga, saj je treba zagotoviti zgolj prevod modelske analize, kar se nato implementira v samodejno generiranje računalniških procesov. Smiselno bi bilo, da se to označi kar v bazi X1, lahko pa se tudi vsem pedagogom samodejno ponudi tudi URL-povezava na poročilo v angleščini, kar bi bilo sicer nekoliko redundantno.
- 21. *Preveriti velja vsa obstoječa obarvanja nizkih (oranžno, rdeče) oziroma visokih ocen (zeleno, modro).** V anketi PRED in PO na prvih dveh stopnjah bi bilo predvsem smiselno drugo mejo (rdečo) obarvanja, ki se trenutno pojavi za ocene pod 3.0, zvišati na 3.5, saj ocene manj kot 3.5 pomenijo kritično zelo nizko vrednost. V takem primeru namreč večina študentov ni zmogla podati pozitivne ocene (4 ali 5). Glej tudi Študentske evalvacijske ankete: interpretacija mejnih vrednosti povprečij na ordinalnih merskih lestvicah anket³¹.
- 22. Gostovanje v oblaku.** Preveriti velja kakovost gostovanja v oblaku ARNES in po potrebi zamenjati ponudnika, če se oceni, da je »uptime« kritično nizek (npr. pod 99.99 % ali celo pod 99.9 %). Lastni 1KA strežniki namreč dosegajo kriterij 99.999%.
- 23. Prehod analize študijskih programov na domicilnost.** Trenutno so programi analizirani glede na vse predmete (in odgovarjajoče nosilce), ki so jih obiskovali študenti določenega programa ne glede, če je bil predmet domicilen na določenem programu ali je zgolj eden iz potencialne množice prostoizbirnih predmetov drugih programov, na katere program oziroma odgovarjajoča katedra (ali oddelek) nima vpliva. Alternativen pristop je zožitev analize programa zgolj na nabor predmetov, ki so sestavni del programa, in podobno se tudi analiza izvajalcev omeji le na izvajalce predmetov določenega programa (oziroma katedre/oddelka), kjer so izvzeti izvajalci prostoizbirnih predmetov, ki pri odgovarjajočem programu niso jedrni in zanj ne odgovarjajo. Pri enotnih programih z malo izbirnimi predmeti med pristopoma ni razlik, pri veliki izbirnosti pa nastajajo zelo velike in pomembne razlike.
- 24. Izbrane pomembne metodološke pripombe.** V osnovnih izvedbenih priporočilih³² (2015) je bila v opombah podana vrsta predlogov oziroma izboljšav, ki so aktualni/aktualne tudi še danes:

---

³¹ <https://repozitorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=144975&lang=slv>

³² http://ul.1ka.si/r/7/2/Gradiva/Izvedbena_priporocila_sifranti_in_tehnicna_navodila/?p1=1&p2=4

- a. Za študente, ki so v anketi PRED označili, da predmeta niso poslušali, ker so ga opravljali na drugi fakulteti, se lahko uredi samodejen izklop ankete PO, ki jo sedaj kljub temu sicer dobijo samodejno, ko se jim vpiše ocena na osnovi administrativnega priznanja opravljane obveznosti nekje drugje. Anketo PO torej dobijo, čeprav so v anketi PRED označili, da predmeta niso poslušali.
- b. Po morebitni prekinitvi ankete se ob vrnitvi tehnično študent postavi na začetek vprašalnika in mora še enkrat preklikati odgovorjena vprašanja do točke, kjer je vprašalnik prekinil. Z dodatnimi posegi bi lahko tudi njegov povratek postavili na točko prekinitve.
- c. Ankete za doktorski študij so v Pravilniku UL sicer predvidene sredi julija, vendar bi bilo smiselno razmisliti o zgodnejšem začetku.
- č. Dodajanje odprtega komentarja v anketi PO, ki ga sedaj (v primerjavi z anketo PRED) v anketi PO sploh ni. Ker bi bilo tovrstno vprašanje na koncu in bi bilo opcijsko, ne bi s tem ničesar izgubili, pridobili pa bi lahko dragocene dodatne komentarje, saj v trenutnem predlogu splošen komentar v anketi PO izpitu sploh ni predviden.
- d. *Postavitve in razumevanje dveh vprašanj v anketi PO sta precej nejasna, in sicer: »V nalogah so bile ustrezno zastopane vsebine predmeta (v okviru predavanj, samostojnega študija itd.)« in »Naloge so bile nedvoumne in jasne«. Ni namreč jasno, ali se vprašanje nanaša na (i) naloge v formalnem končnem izpitu (niti ni jasno, ali je tak izpit sploh bil, saj se lahko ocena pridobi tudi zgolj s sprotnim študijem ali nalogami, brez izpita), ali pa se nanaša na (ii) projektne (ali katere druge sprotne) naloge, ki so jih študenti dobivali med semestrom in so se tudi ocenjevale, ali pa gre za (iii) naloge iz morebitnih delnih izpitov (kolokvijev, testov). V tem okviru bi bilo zato smiselno dodatno vprašanje, na kateri način je študent pravzaprav pridobil oceno (sprotni študij, kolokvij, končni izpit). **Smiselno je to razčistiti (npr. s kognitivnimi intervjuji), saj v trenutnih okoliščinah sploh ne vemo, kaj so študenti imeli v mislih, ko so odgovarjali.**
- e. *V vprašalniku za Prakso je vprašanje o ustreznosti trajanja prakse neprimerno, saj ob nezadovoljstvu ne vemo, ali je trajanje predlogo ali prekratko.
- f. Pri doktorski anketi je bil glede na Pravilnik opravljen večji poseg: Anketa o doktorskem študiju je namreč relativno dolga in se je zato v primerjavi s Pravilnikom UL v sedanjih obliki močno poenostavila, in sicer tako, da **se ne ocenjujejo posamezni predmeti** (tako kot na prvi in drugi stopnji), ampak se ocenjevanje temeljnih in izbirnih predmetov zajame z odprtimi odgovori. Eden od razlogov je tudi ta, da v drugem letniku običajno ni temeljnih predmetov. **Gre za zelo radikalno** odstopanje od pravilnika.

g. *Analize na ravni programov zdaj potekajo zgolj na osnovi študentov, ki so vpisani v določen program. V te analize niso vključeni študenti, ki prihajajo iz drugih programov. Lahko pa se dodatno oziroma ločeno v analize vključijo tudi vsi ostali študenti drugih programov, ki so poslušali predmete oziroma izvajalce. Na drugi strani bi zahtevala analiza zgolj tistih predmetov oziroma izvajalcev, ki pripadajo določenemu programu, dodatno vključevanje šifrantov X3 in X4.

25. Problem prevelikega bremena za študente. Zelo pogosto naletimo na (včasih nekoliko poenostavljena) mnenja, da ankete preveč obremenjujejo študente. Uvodoma velja opozoriti, da je tovrstni laični pogled na metodološka vprašanja neredko napačen – tipičen primer je dilema med semestrskim in prijavnim načinom rekrutiranja³³, kjer prvi vtis in zdravorazumsko razmišljanje vodita k napačnim odločitvam. V ostalem je treba najprej upoštevati, da je v celotnem procesu sedem različnih anket:. Njihovo trajanje je naslednje:

- Anketa PRED izpitom traja za posamezni predmet v povprečju pod minuto, anketa PO izpitu pa manj kot pol minute.
- Splošna anketa za prvi dve stopnji traja povprečno minuto in pol. Načeloma se izvede le enkrat v programu, kar pomeni, da se pri triletnem programu pojavi študentu le enkrat (letnik je slučajno izbran). Nekateri članice to kršijo in zahtevajo izvedbo vsako leto, kar seveda dodatno obremenjuje študente.
- Vsaka od doktorskih anket za prvi, drugi in tretji letnik traja v povprečju pod minuto.

Najprej je zato treba določiti, katero anketo bi želeli skrajšati oziroma odstraniti. Kot drugo je treba preveriti pri uporabnikih, katerih informacij ne potrebujejo oziroma bi jih lahko pogrešali. Razpravo pa je treba v vsakem primeru voditi ločeno za prvi dve stopnji in tretjo stopnjo:

- Krajšanje doktorskih anket je vsebinsko vprašanje doktorske šole, kjer bi lahko povedali, kateremu vprašanju bi se lahko odrekli. Da bi izbrali le vzorec študentov (tako kot pri splošni anketi), je manj primerno, ker je študentov razmeroma malo.
- Glede splošne ankete so razmere podobne, saj bi morali uporabniki (npr. knjižnice, študijski referati, Študentski svet ipd.) povedati, kateremu vprašanju se lahko odrečejo. Hitro bi lahko nastala škoda, ker uporabniki ne bi dobili dovolj informacij. Pomembno razbremenitev pa bi lahko pridobili, če se nadalje – kot rečeno, sistem je sicer že sedaj načeloma narejen tako, da je vsak študent v to anketo vključen le enkrat v času vpisa v določen program –zmanjša delež študentov, ki se anketira,

---

³³ http://ul.1ka.si/r/2/2/Gradiva/Vkljucevanje_enot_v_studentsko_anketo_UL_semestrski_in_prijavni_nacin/?p1=1&p2=4

saj za ocene na lestvici 1–5 ne potrebujemo veliko enot. Kjer je študentov npr. več kot 30, bi se torej lahko povsod vzel ustrezen podvzorec. Podrobnosti so v C11.

- Možne smeri zmanjševanja bremena za ankete PRED in PO pa so naslednje:
  - Združitev anket PRED in PO. Prva leta sem se osebno zelo zavzemal za združitev obeh anket, ki sta sicer predvideni v veljavnem Pravilniku UL. Podrobne raziskave in analize pa nakazujejo, da so negativni učinki tovrstnega združevanja verjetno večji od pozitivnih (glej razdelek B15 in tam navedena gradiva). Ločitev anket je v resnici izjemno zanimiva metodološka inovacija UL, ki odstranjuje težave anket PRED in PO izpitu, hkrati pa je videti, da nima posebej negativnih učinkov.
  - Krajšanje anket. Ankete so, kot je razvidno, že zdaj izjemno kratke. Anketa PRED ima (poleg odprtih vprašanj) na lestvici samo sedem postavk za predmet (vsaka postavka oziroma podvprašanje običajno zahteva okoli pet sekund) in šest za pedagoga, anketa PO pa ima zgolj pet postavk oziroma podvprašanj. Z natančno analizo korelacij je mogoče katero podvprašanje odstraniti kot redundantno, večjega pridobitka pa tukaj zagotovo ne bo.
  - Izpolnjevanje anket enega semestra v eni tabeli, kjer so posamezni predmeti v vrsticah, v stolpcih pa podvprašanja. S tem bi se breme zagotovo zmanjšalo, zagotovo pa bi se še bolj zmanjšali kakovost podatkov (tak format je tudi sicer metodološko zelo problematičen) in njihova informativna moč. Predvsem bi izgubili odprte komentarje, za katere pedagogi vemo, da so v teh anketah pravzaprav najdragocenejši.
  - Tudi tukaj bi lahko pri predmetih z veliko študenti lahko vzeli podvzorec in s tem pomembno zmanjšali breme. S tem pa bi na drugi strani seveda odvzeli možnost, da bi vsak študent lahko ocenil določen predmet (in to možnost eventualno nadomestili z odprtim pozivom za samoanketiranje, kjer pa izkušnje kažejo, da praktično ni odziva). Tovrstni sistem smo sicer že zasnovali, vendar smo ocenili, da je dodana vrednost razmeroma majhna v primerjavi s tehničnimi težavami implementacije.

Pri krajšanju anket velja upoštevati tudi primerljive standarde drugje na svetu. Ankete se namreč v zelo podobnem obsegu in z zelo podobnimi bloki trditev izvajajo praktično na vseh univerzah, zato posebej radikalne spremembe verjetno sploh niso mogoče.

Zelo upravičeno je tudi pričakovati, da si bo študent, ki je porabil za predmet npr. 180 ur, vzel minuto in pol ter podal evalvacijo ter s tem izboljšal proces, v katerega je pedagog vložil npr. 500 ur. Razpolagam z vprašalniki vodilnih univerz (npr. Stanford) in so precej daljši od vprašalnikov UL.

Poudariti tudi velja, da so na UL ankete prostovoljne (razen na EF) in zato lahko vsak študent z enim samim klikom zavrne izpolnjevanje, tako da je breme za študenta, ki ga ankete bremenijo, tudi sicer že sedaj zanemarljivo majhno.

Res pa je, da bi breme lahko postalo praktično neopazno, če bi se ankete PRED izpitom, ki predstavljajo največje breme, sistematično izvedle kar v predavalnici, torej v času predmeta, preko mobilnikov. Študenti namreč sedaj ankete pogosto izpolnjujejo v fazi prijave na izpit ali celo v fazi vpisa v naslednji letnik, ko jim lahko povzročajo veliko stresa. Takrat so namreč intenzivno sredi drugih opravil in doživljajo ankete kot nepotrebno in neprijetno motnjo. Odpor in pritožbe študentov zato verjetno izvirajo iz teh situacij in ne iz prevelike pogostosti ali dolžine anket, zato je treba usmeriti reševanje problema v točke, ki problem povzročajo. Seveda pa bi odgovarjanje v času študijskega procesa zahtevalo vključevanje pedagogov, ki bi morali v času svojih predmetov žrtvovati nekaj minut in pozvati študente v evalvacijo, kar je lahko težavno. Poleg tega fizična prisotnost pedagoga nehote vpliva na bolj prizanesljivo ocenjevanje. Vsekakor pa je to pristop, ki ga danes uporabljajo mnoge univerze. Neposrednega prisiljevanja študentov v ankete, kot ga poznamo v Sloveniji (EF, UMB), namreč na univerzah v svetu praktično ne srečamo, posebej pa ne v strokovni literaturi.

Raziskave³⁴ sicer ne potrjujejo, da je preobsežnost ali prevelika dolžina vprašalnikov osrednji problem študentski anket, ampak so problemi drugje: študenti ne vidijo nekega učinka anket oziroma nimajo dovolj povratne informacije, čemu rezultati koristijo; skrbi pa jih tudi zasebnost. V študentih na drugi strani obstaja velik pozitiven potencial, na osnovi katerega so pripravljeni v ustreznih pogojih prispevati k izboljšavam procesov in sodelovati v anketah. **Za spodbujanje sodelovanja zato velja – namesto administrativnega prisiljevanja in krčenja anket, kar lahko brez potrebe osiromaši evalvacijske procese – naslavljati predvsem omenjeni pozitivni potencial ter spodbuditi študente.**

V smislu motivacije je zanimiv tudi pristop, ki ga uporabljajo številne ameriške univerze – študent, ki izpolni anketo, dobi določeno nagrado, npr. nekoliko prej dobi (neformalni) vpogled v oceno ali pridobi celo kako materialno korist (npr. kupone za nakup knjig). Vsekakor bi bila škoda, da pedagogi in fakultetna administracija ostanemo brez določenih evalvacijskih informacij (ali s slabšo kakovostjo evalvacijski informacij) zgolj zato, ker UL in članice ne vložijo dovolj metodološkega napora v izboljšavo procesov, ali pa zato, ker imajo študentske organizacije pri nas zelo veliko moč in lahko dosežejo npr. krajšanje evalvacijskih anket ter celo spremembe, ki drugje v svetu niso mogoče (glej C4).

---

³⁴ http://ul.1ka.si/r/2/2/Gradiva/Vkljucevanje_enot_v_studentsko_anketo_UL_semestrski_in_prijavni_nacin/?p1=1&p2=4